

Activiteitenplan

Begaafde leerlingen VO

1. Algemeen

In het plan beschrijven we de activiteiten die we vanuit SwV VO Groningen Stad ondernemen ter verbetering van het ondersteunings- en onderwijsaanbod voor leerlingen met kenmerken van begaafdheid. Deze activiteiten worden uitgevoerd in de periode tussen 1 januari 2019 en augustus 2023. Vanaf juni 2018 hebben we reeds vanuit het samenwerkingsverband een groep kartrekkers op het thema (hoog)begaafdheid benoemd.

In de aanvraag hebben we rekening gehouden met de criteria zoals ze in het format zijn benoemd:

1. Doelstelling en visie
2. Samenwerking en draagvlak
3. Expertiseontwikkeling en kennisdeling
4. Evaluatie van de voortgang
5. Haalbaarheid en duurzaamheid

De criteria komen in het activiteitenplan (bijlage 1) en de risicoanalyse (bijlage 5) terug. Bij het activiteitenplan is een separate meerjarenbegroting (bijlage 6) gevoegd.

2. Format activiteitenplan

Het activiteitenplan is voor alle criteria uitgewerkt in bijlage 1.

3. Bijlagen:

- Bijlage 1: Activiteitenplan - SwV VO Groningen Stad
- Bijlage 2: Uitwerking visie - SwV VO Groningen Stad
- Bijlage 3: Aanbod (hoog)begaafdheid basisvoorziening van de scholen – SwV VO Groningen Stad
- Bijlage 4: Arrangementen – SwV VO Groningen Stad
- Bijlage 5: Risicoanalyse (uitwerking activiteiten bij criterium 5)
- Bijlage 6: Meerjarenbegroting – SwV VO Groningen Stad (Excel, *separaat* document)

De bijlagen 1 t/m 5 zijn opgenomen in dit document. Bijlage 6 is een separaat Excel document.

criterium 1 - Doelstelling en visie

Het samenwerkingsverband heeft in het algemeen als doel om een verbindende en ondersteunende factor te zijn voor de verschillende VO-scholen. Specifiek voor dit project: scholen verbinden en ondersteunen in beleid en aanbod voor cognitief (hoog)begaafde leerlingen. Dit betekent scholen ondersteunen bij een onderwijsaanbod passend bij specifieke educatieve behoeften voor *alle* (hoog)begaafde leerlingen. Daarnaast is er binnen het samenwerkingsverband extra aandacht voor begaafde leerlingen met een verminderde belastbaarheid; die naast een passend inhoudelijk aanbod óók een specifieke ondersteuning nodig hebben bij leer- of gedragsbelemmeringen (comorbiditeit).

Er is binnen scholen meer kennis nodig over (hoog)begaafdheid. Zodat scholen hun hoogbegaafde leerlingen een beter passend aanbod kunnen bieden. Het is effectief om scholen bij hun ontwikkeling te laten samenwerken en gezamenlijk initiatieven te laten ontplooiën.

In de afgelopen jaren is er veel onderzoek naar en ontwikkeling geweest op het gebied van passend onderwijs op didactisch en pedagogisch niveau voor de leerlingen in het VMBO en praktijkonderwijs. Voor wat betreft begaafde leerlingen is differentiatie en passend aanbod binnen het samenwerkingsverband nog onderbelicht gebleven. Hier moet een inhaalslag gemaakt worden, om als maatschappij optimaal van de potentie van deze leerlingen te profiteren.

Visie

In ons samenwerkingsverband werken we vanuit een eigen visie op Passend Onderwijs. (zie bijlage 2). Hierbij zijn een aantal kernbegrippen t.a.v. het aanbod aan hoogbegaafde leerlingen van belang: *'Kansrijk, succesvolle schoolloopbaan, passend en dekkend aanbod, leerling eigenaar van eigen ontwikkelingsperspectief'*.

Deze kernbegrippen zijn voor de doelgroep hoogbegaafden nog onderbelicht en niet voldoende concreet gemaakt. Door ons handelen in de komende jaren moeten de kernbegrippen uit onze visie ook voor deze leerlingen vanzelfsprekend zijn. De kenmerken van deze leerlingen: hoge intelligentie, creatief denkvermogen, intrinsieke motivatie en verhoogd bewustzijn/gevoeligheid moeten in het onderwijs beter benut worden zodat de leerling dit in de maatschappij kan verzilveren en zich gehoord en gezien voelt.

De doelgroep:

- In het primaire proces *alle* hoogbegaafde leerlingen, zodat een kwalitatief goed passend aanbod wordt geboden en wordt ingezet op het voorkómen van probleemgedrag en thuiszitters. In het algemeen wordt de Gausscurve gehanteerd voor een grafische voorstelling van het IQ over een doorsnee bevolking. We hebben het in verband met hoogbegaafden dan over ongeveer 2 % van de leerlingen.

Het SwV VO Groningen Stad heeft 16.500 leerlingen, wij komen daarmee op ongeveer 330 leerlingen. In aanmerking nemend dat wij in ons samenwerkingsverband relatief veel havo/vwo-leerlingen hebben, nl. 13.000 van de 16.500 leerlingen, ligt het werkelijke aantal wellicht nog behoorlijk hoger.

Binnen dit project is er extra aandacht voor hoogbegaafde leerlingen met daarnaast een speciale educatieve zorg behoefte. Juist door de combinatie van hoogbegaafdheid én een leer- of gedragsstoornis is er sprake van een andere problematiek. Er moet worden ingezet op beide gebieden, rekening houdend met het feit dat de overlap zorgt voor een specifieke behoefte en aanpak. Door de combinatie is er een grotere kans op misdiagnose en wordt er vaak te eenzijdig naar gedrag gekeken en daardoor ook te eenzijdig naar eventuele interventies. De kansen die er door de combinatie óók voor een leerling kunnen zijn, worden vaak niet gezien en ontwikkeld. Met name voor deze zgn. "dubbel bijzondere" doelgroep is er op dit moment geen goede voorziening binnen het samenwerkingsverband. Er moet onderscheid worden gemaakt tussen de dubbel bijzondere leerlingen en de groep hoogbegaafden die gedragsproblemen vertonen door een gebrek aan een passend aanbod en waar dus geen sprake is van een onderliggende stoornis. Ook hoogbegaafde leerlingen die geen leer- of gedragsstoornis hebben maar bijvoorbeeld onderpresteren of waarbij de executieve functies niet voldoende zijn ontwikkeld om te kunnen profiteren van het bestaande extra aanbod, kunnen op dit moment nog niet goed worden bediend.

Een deel hiervan wordt niet in hun hoogbegaafdheid (h)erkend vanwege een leer- of gedragsstoornis en bij een deel is de hoogbegaafdheid wel in beeld maar kan er geen adequaat onderwijs en/of begeleidingsaanbod worden geboden door gebrek aan kennis op de school of te

weinig middelen. Ook is bij een deel van deze leerlingen sprake van een psychisch-emotioneel of gedragsprobleem.

Voor bovenstaande leerlingen bestaat er een groot risico op uitval, het kunnen thuiszitters worden. Door gebrek aan kennis is van de huidige thuiszitters niet goed in beeld in hoeverre hoogbegaafdheid een rol speelt in de problematiek. Het is van belang om dit beter in beeld te krijgen en dit binnen dit traject te onderzoeken zodat we preventief beter signaleren en het aanbod kunnen verbeteren.

Om uitval/ thuiszitters te voorkomen, hebben we in Groningen het Thuiszitterspact afgesloten. Het Thuiszitterspact heeft als motto 'Elke thuiszitter is er één teveel!'. Dit pact is op 6 juni 2018 in Groningen afgesloten. Het betreft een gezamenlijke aanpak van de samenwerkingsverbanden PO en VO in de stad Groningen, MBO, gemeente Groningen, Leerplicht/RMC, WIJ Groningen en GGD Groningen. De centrale ambitie van het Pact luidt: vanaf augustus 2020 mag geen enkel kind of jongere onder de 18 jaar langer dan drie maanden thuiszitten zonder een aanbod van passend onderwijs en/of zorg.

- Hoewel de leerlingen als doelgroep centraal staan voor deze aanvraag, richt het samenwerkingsverband zich in haar aanpak op kennisdeling en de verbinding tussen de VO scholen onderling. Het doel is om binnen het samenwerkingsverband kennis over hoogbegaafdheid op de VO-scholen te delen en te vergroten en daarmee de ondersteuning aan hoogbegaafde leerlingen te verbeteren. Er zijn verschillen tussen VO-scholen op het gebied van ervaring, omgaan met en aanbod aan (hoog)begaafde leerlingen. Er zijn scholen die al veel ervaring hebben en speciale programma's hebben ontwikkeld en er zijn scholen waarbij ervaring en aanpak nog in de kinderschoenen staat. Maar men weet niet van elkaar wie wat al te bieden heeft of aan het ontwikkelen is, welke valkuilen al zijn verkend of welke vragen er leven.

Doelstelling:

De activiteiten, aangestuurd vanuit dit project, leggen het accent op het vormen van een expertise netwerk dat zorgt voor kennisdeling en de VO scholen in hun ontwikkeling ondersteund. Er wordt gebruik gemaakt van beschikbare kennis, ervaring en expertise op de scholen en er wordt specifieke scholing en/of expertise aangeboden. Er worden nieuwe, gezamenlijke initiatieven gestart om hoogbegaafde leerlingen (tijdelijk) te ondersteunen. Uiteindelijk moeten de inspanningen ten goede komen aan de leerlingen in de dagelijkse klassenpraktijk. Er wordt nadrukkelijk de aansluiting gezocht bij bestaande bovenschoolse voorzieningen voor hoogbegaafdheid van het PO in de stad Groningen en verdere ontwikkelingen op dit gebied van het samenwerkingsverband PO.

We willen bereiken:

- **Een goed aanbod in de basisondersteuning** voor (hoog)begaafde leerlingen op alle scholen in de stad Groningen. Een goed aanbod betekent dat docenten een aansluitend pedagogisch en didactisch handelingsrepertoire hebben dat aansluit bij de talenten en kwetsbaarheden van hoogbegaafde leerlingen. Hierbij luidt het motto wat goed is voor een hoogbegaafde leerling is goed voor alle leerlingen. Waardoor preventief wordt ingezet op ontwikkeling en niet op symptoombestrijding. Een hoogbegaafde leerling moet zich bij een schoolkeuze kunnen laten leiden door schoolprofilering, onderwijsvisie of signatuur en het aanbod t.a.v. hoogbegaafdheid moet daarin niet leidend te zijn.
- **Aanvullende (schooloverstijgende) voorzieningen** waar hoogbegaafde leerlingen met een bijzondere zorgbehoefte (niet op te lossen binnen de basisvoorziening op een school), (tijdelijk) een beroep op kunnen doen. Binnen dit project moet nog onderzocht worden waar de grootste behoeften liggen en welke goed practise voorbeelden er al in het land zijn. Er kan bijvoorbeeld gedacht worden aan een tussenjaar: een voorziening waar hoogbegaafde (jonge) leerlingen uit groep 7 en 8 naar toe kunnen (deeltijds of voltijds) voor verdieping in combinatie met het oefenen in executieve functies in voorbereiding op het VO. Maar ook aan een opvanggroep voor dubbel bijzondere leerlingen is een optie. Centraal staat een goede transfer naar en samenwerking met de basisvoorziening op een reguliere VO school. Inzet hierbij is

samenwerking tussen school, ouders en de schooloverstijgende voorziening.

- **Een toegankelijk expertisecentrum** hoogbegaafdheid. Waar VO scholen, leerlingen en ouders terecht kunnen als de basisondersteuning voor een leerling niet voldoende is. Dit expertisecentrum is geen aparte voorziening maar een bundeling van informatie en aanbod van de scholen zelf op gebied van begaafde leerlingen. Een platform waar kennis, ervaring en vragen van de scholen van het samenwerkingsverband toegankelijk is gemaakt. Dit platform zal worden aangevuld met experts op het gebied van hoogbegaafdheid, leer-en gedragsproblematiek en zorginstanties. Vanuit dit expertisecentrum zijn de aanvullende voorzieningen beschikbaar en toegankelijk.

Het huidige ondersteunings- en onderwijsaanbod

Basisvoorziening

Een aantal scholen binnen het samenwerkingsverband heeft al een basisaanbod voor cognitief (hoog)begaafde leerlingen. Veel scholen moeten dit echter nog ontwikkelen. Er mist vaak expertise t.a.v. educatieve behoeften van hoogbegaafde leerlingen op het gebied van ondersteuning bij executieve functies en onderpresteren. Vooral ook als er sprake is van een combinatie van hoogbegaafdheid en een leer- of gedragsstoornis.

Het aanbod specifiek voor (hoog)begaafde leerlingen op een aantal scholen doet een beroep op de leereigenschappen die *algemeen* als passend worden gezien bij begaafde leerlingen. Hieronder een indicatie van voorbeelden die op sommige scholen binnen ons samenwerkingsverband beschikbaar zijn. Voor een uitgebreid overzicht met het specifieke aanbod per school, zie bijlage 3.

Passend aanbod

- Op verschillende scholen worden extra (keuze) vakken geboden
- leerlingen kunnen soms sneller door de stof
- Aanbieden van verdiepende stof
- leerlingen kunnen soms vervroegd de overstap van PO naar VO maken
- leerlingen kunnen deelnemen aan speciale projecten of programma's waarbij zij meer van hun intellectuele capaciteiten kunnen laten zien
- Specifiek tijd voor hoogbegaafde leerlingen met aandacht voor executieve functies, fouten maken en doorzetten
- Samenwerking bovenschoolse plusgroep PO: VO-scholen bieden verdiepingsproject

Leereigenschappen hoogbegaafde leerling

brede interesse, toepassen verworven kennis

grote denk- en leerstappen bij verschillende vakken, goed geheugen, snel van begrip brede interesse, toepassen verworven kennis Vroegrijp, grote denk- en leerstappen basisschool analyserend en probleemoplossend vermogen inzetten, creatief en buiten de kaders denken

Hoge eisen stellen aan zichzelf en het resultaat, kritische houding

brede interesse, toepassen verworven kennis analyserend en probleemoplossend vermogen inzetten, creatief en buiten de kaders denken

Arrangementen

Daarnaast bieden verschillende scholen een arrangement voor hoogbegaafde leerlingen met specifieke en intensieve ondersteuningsbehoeften. Het Samenwerkingsverband heeft een ECT: een expertise en consultatieteam. Alle scholen hebben een vaste contactpersoon van het expertise- en Consultatieteam (ECT). De ECT-ers hebben goede contacten met de scholen, weten wat er op de scholen wordt ontwikkeld en hulpvragen worden met hen besproken. Per school worden arrangementen aangevraagd en toegekend. De praktijk leert dat hierin vooral de procedure wordt beschreven: de verschillende rollen en verantwoordelijkheden van de betrokkenen (leerling, docent, mentor, zorgondersteuners, etc.) Het **wat** is over het algemeen wel beschreven in deze procedures: signalering en gespreksvoering met betrokkenen. Maar **hoe** het resultaat bereikt wordt voor de leerling is over het algemeen niet uitgewerkt: *wat is de taak van de vakdocent? Wat houdt dit precies in voor de aangeboden lesstof en toetsen? Welke mogelijkheden zijn er samen met 'peers'? Hoe organiseren we tijd en ruimte?*

De uitwerking van deze vragen hangt sterk samen met kennis en professionaliseren van de betrokkenen en verschilt sterk per school.

Een aantal scholen binnen het samenwerkingsverband hebben al een meer concreter ondersteuningsaanbod. De kennis en ervaring vanuit deze scholen kunnen effectief worden ingezet binnen het samenwerkingsverband.

Daarnaast zijn er binnen samenwerkingsverband scholen die veel ervaring hebben met leerlingen met gedragsstoornissen (autisme en/of psychische klachten) maar waar weinig tot geen kennis over hoogbegaafdheid aanwezig is. De kracht van de ervaring op het ene gebied kan worden gekoppeld aan expertise op het gebied van hoogbegaafdheid elders. De scholen binnen het samenwerkingsverband hebben elk een eigen profilering en leerling populatie waardoor het aanbod van de ene school (bijvoorbeeld van een gymnasium) niet zomaar ingezet kan worden op de andere. Scholen moeten en willen hun eigen ontwikkeling doormaken. Het samenwerkingsverband wil door middel van het expertisecentrum vraag, good practice en expertise verbinden en inzichtelijk maken zodat niet iedere school zijn eigen wiel hoeft uit te vinden. Daarom willen we faciliteren dat enerzijds koplopers kunnen door ontwikkelen en hun ervaringen delen waardoor anderzijds scholen die nog moeten starten kunnen leren, evt. aanhaken of eigen initiatieven ontplooien.

Verbeteren van het huidige ondersteunings- en onderwijsaanbod:

Door het op- en inrichten van een **Expertisecentrum**, waar informatie en kennis samenkomt en toegankelijk is voor alle VO scholen binnen het samenwerkingsverband. Bundelen en een netwerk opbouwen van experts van en voor de scholen.

Een websitepagina inrichten onder het SWV VO die de activiteiten van het expertisecentrum inzichtelijk maakt: welke ervaring en expertise is waar binnen de regio te vinden op het gebied van hoogbegaafdheid, wie zijn de contactpersonen op scholen, wie zijn de specialisten op de scholen en in de regio, welke instanties zijn er betrokken.

De activiteiten zullen gericht zijn op:

➤ **Deskundigheidsbevordering en professionalisering**

- *De docenten op scholen met ervaring en kennis faciliteren (interne ervaringsdeskundigen én geschoolde specialisten) om hen beschikbaar te maken voor collegiale consultatie op hun eigen school of om school overstijgend te ondersteunen en te adviseren.*
- *Faciliteren van geschoolde specialisten hoogbegaafdheid om school overstijgend te ondersteunen en te adviseren.*
- *Vraag gestuurde scholing en ondersteuning aanbieden vanuit dit expertisecentrum bij ontwikkeling van beleid en initiatieven op de scholen. Dit kan door eigen mensen met ervaring en kennis in te zetten of gezamenlijk externe sprekers of docenten in te schakelen.*
- *Faciliteren van deskundigheidsbevordering op het gebied van begaafdheid binnen alle lagen in het onderwijs (scholen, besturen en samenwerkingsverbanden)*
- *Expertise laagdrempelig inrichten zodat die gemakkelijk en snel beschikbaar is en er meer preventief i.p.v. curatief gewerkt kan worden.*
- *Per school een aandachtsfunctionaris voor hoogbegaafdheid. Deze functionarissen zijn er ook al voor andere gebieden, daarom aansluiten bij bestaande structuur.*

➤ **Versterken bestaande arrangementen**

- *Nadere invulling geven aan het onderscheid tussen basis- en extra ondersteuning t.a.v. hoogbegaafdheid.*
- *Invulling van het arrangement smart maken*
- *Eenvoudiger en sneller kunnen faciliteren bij complexe problematiek: verbeteren van de afstemming tussen onderwijs en zorg. Heldere structuur ontwikkelen welke stappen in de lijn van signalering/vraag naar aanpak en interventie kunnen worden gezet en welke expertise waar gevonden kan worden.*

➤ **Maatwerkvoorzieningen**

- *Maatwerk bieden aan leerlingen, met daarin specifieke aandacht voor persoonlijke ontwikkeling.*
- *Opzetten overkoepelende interventies en/of voorzieningen voor leerlingen vanuit een specifieke doelgroep (bijvoorbeeld voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen, korte trainingen gericht*

op versterken executieve functies, ondersteuning bij sociaal-emotionele problemen, etc.)

➤ **Samenwerken met de regio**

- *Samenwerken met het PO om de doorgaande lijn te bevorderen. Aansluiting zoeken bij de bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid van Openbaar onderwijs Groningen. Aansluiting zoeken bij initiatieven t.a.v. hoogbegaafdheid vanuit het samenwerkingsverband PO*
- *Samenwerken met samenwerkingsverbanden in andere regio's (Groningen provincie/ommeland, Friesland, Drenthe)*
- *Stimuleren van regionale samenwerking tussen onderwijs en zorg bij dubbel bijzondere leerlingen*
- *Samenwerken met Universiteit en Hogescholen Groningen.*

Criterion 1 - Activiteiten

Zie Bijlage 1: Overzicht Activiteiten

Criterion 2 - Samenwerking en draagvlak

Vanuit de passend onderwijs gedachte is er traditioneel in het onderwijs veel aandacht geweest voor zorg aan de "onderkant". Nu is er steeds meer de maatschappelijke aandacht voor enerzijds de behoeften en anderzijds het vastlopen van hoogbegaafde leerlingen in het onderwijs. Op alle scholen komt deze problematiek steeds vaker aan de oppervlakte en komen er vragen van ouders over een aanbod op een school als er sprake is van een hoge begaafdheid. Er is een gezamenlijk belang van alle betrokken partijen: om *alle* leerlingen van ons samenwerkingsverband passend onderwijs en passende ondersteuning bieden. Er is een behoefte aan expertise ontwikkeling ten aanzien van hoogbegaafdheid, kennisvermeerdering en brede kennisdeling en toepassing rondom het begeleiden van begaafde leerlingen. De vraag om ondersteuning en oplossingen voor leerlingen met problemen gerelateerd aan hoogbegaafdheid komt steeds vaker voor.

De scholen binnen het samenwerkingsverband zien de noodzaak in van een beter aanbod voor de doelgroep. Er is veel belangstelling voor de reeds geplande startup bijeenkomst. Op deze bijeenkomst wordt door 4 scholen, die al wat verder zijn in hun ervaringen met hoogbegaafdheid, workshops verzorgd. Enerzijds met daarin hun specifieke aanbod voor hoogbegaafde leerlingen maar naast succes wordt ook gevraagd naar de belemmeringen die ze ervaren en oplossingen die door hen onderzocht worden. Naast VO scholen met een regulier aanbod voor Havo/VWO/Gymnasium zijn ook nadrukkelijk VMBO en VSO-scholen uitgenodigd en betrokken. Ook de samenwerking met het samenwerkingsverband van het PO wordt gezocht om de doorgaande lijn voor hoogbegaafde leerlingen met een extra zorgbehoefte te waarborgen. Denk hierbij aan de toegankelijkheid en doorgaande lijn van een voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen.

Door een expertisecentrum in te richten is er inzicht in wat er in de regio wordt aangeboden, zijn scholen en specialisten zichtbaar en vindbaar en wordt duidelijk welke aanspreekpunten er zijn. Het expertisecentrum zorgt voor verbinding voor alle betrokken partners in de regio. Scholen, begeleiders, ouders en zorgpartners kunnen elkaar vinden. Individuele scholen houden autonomie en kunnen op eigen initiatief activiteiten en voorzieningen ontwikkelen passend bij hun leerling populatie, signatuur en/of onderwijsvisie. Dat betekent dat bij een goede ervaring de continuïteit ligt bij de school zelf. Het expertisecentrum heeft als verantwoordelijkheid om deze initiatieven en voorzieningen in kaart te brengen en te ondersteunen waar nodig en mogelijk. Om scholen, ouders, bestuurders en andere belanghebbenden te kunnen informeren. Tegelijkertijd kunnen scholen aansluiten bij gezamenlijke initiatieven en profiteren van kennisdeling. Ook voor andere samenwerkingsverbanden in de regio is het expertisecentrum zichtbaar in aanbod en mogelijkheden tot samenwerking. Daarnaast kan het centrum indien nodig, (bijvoorbeeld vanuit

een vraag en/of behoefte uit het veld) activiteiten organiseren zoals: ouderavonden met een specifiek thema, overkoepelende scholing voor docenten, specifieke trainingen voor leerlingen. Door middel van een te ontwikkelen website (toevoeging aan de bestaande SWV-website) is de informatie toegankelijk en beschikbaar.

De directie van het SWV heeft in haar beleidsplan hoogbegaafdheid opgenomen als speerpunt voor het gehele SWV. De taak van het SWV is faciliteren, financieren en het proces bewaken. Het SWV heeft in aanloop naar de subsidie aanvraag inmiddels een werkgroep samengesteld vanuit het werkveld: docenten/teamleiders VO, specialist hoogbegaafdheid uit het PO en medewerkers van het expertise en consultatieteam van het SWV (kartrekkers). Deze groep is aanjager van het project en zorgt voor de inhoudelijke stappen. Er is inmiddels een startup bijeenkomst gepland op 28 maart om alle scholen te informeren en is de eerste stap in kennisdeling.

Van de ondersteuningscoördinatoren en directeuren op de VO-scholen wordt verwacht dat zij actief betrokken zijn, een eigen visie en beleid ontwikkelen t.a.v. (hoog)begaafdheid, participeren in het expertise centrum en medewerkers faciliteren.

Er zal samenwerking worden gezocht met relevante partners in de regio:

- Kenniscentrum en bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid openbaar onderwijs Groningen in het PO
- Universiteit RUG en Hanzehogeschool Groningen. Gebruikmaken van expertise en aansluiten bij onderzoeken gerelateerd aan hoogbegaafdheid.
- VSO/RENN4
- Samenwerking en expertise overdracht SLO informatiepunt Onderwijs & Talentontwikkeling
- Samenwerking met de SWV uit de provincie Groningen, Friesland en Drenthe
- Ouders zullen worden betrokken bij het expertise centrum door een klankbordgroep van ouders met HB kind in V(S)O op te zetten en vorm te geven. MR-en worden hiervoor benaderd.
- ECT-ers (medewerkers SWV Expertise- en Consultatieteam). Zij hebben contacten met alle scholen en bieden ondersteuning aan scholen en ouders bij (o.a.) complexe casuïstiek en beleidsontwikkeling rondom hoogbegaafdheid.

Criterion 2 - Activiteiten

Zie Bijlage 1: Overzicht Activiteiten

Criterion 3 - Expertiseontwikkeling en kennisdeling

Om een duurzame kennisinfrastructuur te ontwikkelen is visie, vasthoudendheid en een lerende organisatie nodig. Het ontwikkelen van een expertisecentrum rondom hoogbegaafdheid heeft juist expertiseontwikkeling en kennisdeling als doel. Dat betekent dat alle activiteiten in dienst daarvan zullen staan.

Van belang voor de duurzaamheid is om aan te sluiten bij zowel de expertise die op verschillende VO scholen al is ontwikkeld als bij de kennis en ervaringen van externe specialisten vanuit het o.a. het PO, de zorg en de andere samenwerkingsverbanden. Inzichtelijk maken van wat er al is noodzakelijk.

Daarnaast worden de mogelijkheden benut van de aanwezige kennis en onderzoeken op de Rijks Universiteit en Hogescholen in Groningen. De kennis op de lerarenopleidingen over hoogbegaafdheid is over het algemeen nog in de ontwikkelfase. De opleidingsinstituten worden meegenomen en uitgenodigd te participeren in de ontwikkelingen vanuit de praktijk op scholen van het PO en VO. Het te ontwikkelen expertisecentrum hoogbegaafdheid zal hierin een partner zijn door bijeenkomsten te organiseren met alle betrokkenen uit het veld (VO-scholen én opleidingen) om elkaar te informeren over ontwikkeling, vragen en behoeftes rondom het thema hoogbegaafdheid. Daarnaast kunnen studenten worden ingezet om onderzoek te doen en stages te lopen met opdrachten specifiek voor de doelgroep hoogbegaafden.

Het expertisecentrum voorziet in de bundeling van de aanwezige kennis en zal vanuit deze positie onderzoeken welke kennis er nog mist, waar behoeftes en kansen liggen en ambities van docenten, zorgcoördinatoren en anderen om zich te specialiseren en te scholen op het gebied van het begeleiden van (hoog)begaafde leerlingen. Daarnaast zal via het expertisecentrum de opzet van

structurele intervisie en collegiale consultatie geïnitieerd worden. Er zullen contactpersonen vanuit de scholen worden geïnventariseerd en er kan een netwerk worden gevormd.

Vanuit het samenwerkingsverband en/of de verschillende besturen wordt een budget beschikbaar gesteld om externe scholing in de vorm van opleiding of leergang mogelijk te maken. Dit kan individueel of gezamenlijk worden ingekocht. Denk aan Leergangen en opleidingen aangeboden door: Radboud Universiteit Nijmegen (*ECHA- Specialist hoogbegaafdheid*), Novilo (Opleiding Talentbegeleider Voortgezet Onderwijs).

Er zal een toevoeging komen aan de bestaande website van Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Groningen Stad (VO 20.01). Door middel van dit deel van de website is de informatie toegankelijk en beschikbaar en draagt bij aan een duurzame kennisinfrastructuur.

Criterion 3 - Activiteiten

Zie Bijlage 1: Overzicht Activiteiten

Criterion 4 - Evaluatie en voortgang

Vanwege de korte voorbereidingstijd voor het aanvragen van de subsidie zijn de plannen en initiatieven die vanuit het expertisecentrum kunnen worden ingezet nog niet concreet. Dat betekent dat uitgewerkte plannen/pilots door scholen kunnen worden ingediend en beoordeeld op de doelstelling onder criterium 1 geformuleerd in de aanvraag. De toekenning, monitoring voortgang en evaluatie rondom ontwikkelde activiteiten, samenwerking, expertise-ontwikkeling en kennisdeling zal bij het expertisecentrum liggen. De vier kartrekkers vormen hierbij de projectgroep. Hierbij is er één coördinerende kartrekker/projectleider aangewezen en zijn er twee ECT-ers vanuit het SWV toegevoegd. De directie van het SWV is opdrachtgever en zal de supervisie houden op de voortgang van het project. Er wordt op vaste tijden gemonitord, volgens de PDCA dus cyclisch en planmatig.

Geïnitieerd vanuit de projectgroep kartrekkers van het expertisecentrum, zullen de beoogde doelstellingen, samenwerking en kennisdeling worden geëvalueerd m.b.v. verschillende platforms zoals :

- Bijeenkomsten kartrekkers
- Agenderen op bestaande bijeenkomsten SWV-ECT
- Evaluatie wordt opgenomen in jaarplan SWV
- Bestaande gesprekkencyclus directie/ECT jaarlijks
- Agenderen op bestaand platform Ondersteuningscoördinatoren van de VO scholen
- Vervolg bijeenkomsten VO scholen, startup 28 maart en n.a.v. vragen en behoeften worden vervolgbijeenkomsten gepland (opbrengsten, tips en top gevraagd)
- Klankbord oudergroep, agenderen op GMR.
- Ouderavonden
- Tevredenheidsonderzoek

Omdat onderwijs altijd veranderd en het expertisecentrum hier ten aanzien van ontwikkelingen rondom hoogbegaafdheid de weerslag van zal zijn, zullen de uitkomsten van evaluaties steeds weer een startpunt zijn van een vervolgactie of een aanvulling.

Criterion 4 – Activiteiten

Zie bijlage 1: Overzicht Activiteiten

Criterion 5 – Haalbaarheid en duurzaamheid

De doelstelling van dit project is een blijvend expertisecentrum voor (hoog)begaafde leerlingen op alle scholen in de stad Groningen. Hierbij maken we onderscheid tussen een goed aanbod in de basisondersteuning, aanvullende (schooloverstijgende) voorzieningen en het eerder genoemde toegankelijke expertisecentrum. Een goed aanbod betekent dat docenten een aansluitend pedagogisch en didactisch handelingsrepertoire hebben dat aansluit bij de talenten en kwetsbaarheden van hoogbegaafde leerlingen. Hierbij luidt het motto wat goed is voor een hoogbegaafde leerling is goed voor alle leerlingen. Waardoor preventief wordt ingezet op ontwikkeling en niet op symptoombestrijding. Een hoogbegaafde leerling moet zich bij een schoolkeuze kunnen laten leiden door schoolprofilering, onderwijsvisie of signatuur en het aanbod t.a.v. hoogbegaafdheid moet daarin niet leidend te zijn.

De kern hiervan is deskundigheidsbevordering en professionalisering, versterken bestaande arrangementen, maatwerkvoorzieningen en samenwerken binnen het SWV en met de regio. Uiteindelijk moet dit opleveren dat we voor hoogbegaafde leerlingen een beter passend aanbod kunnen formuleren.

Om te zorgen dat we binnen dit expertisecentrum de goede dingen doen, zal in de beginfase zal veel tijd moeten worden geïnvesteerd in onderzoek naar reeds beschikbare deskundigheid en good practice op de scholen. Hierdoor sluit je aan op de kracht en potentie die er al is binnen het samenwerkingsverband. Daarnaast is onderzoek nodig naar aanvullende behoeften van scholen: waar zit de handelingsverlegenheid, waar ligt de behoefte in ondersteuning in extra tijd en middelen. Ook ouders en leerlingen moeten in het vooronderzoek worden betrokken: waar ligt hun hulpvraag, doen we de goede dingen. Het samenwerkingsverband is een grote organisatie met veel scholen en partners. Om voor al deze partijen rondom het thema hoogbegaafdheid betrokkenheid, samenwerking en gezamenlijke initiatieven te ontplooiën is een uitdaging. Juist het expertisecentrum kan daar een cruciale rol in spelen. De brede paraplu van het expertisecentrum biedt variatie in mogelijkheden om aan te sluiten voor veel verschillende betrokkenen. Er is aan de ene kant ruimte voor individuele initiatieven van scholen en aan de andere kant de mogelijkheid en kans om voor hoogbegaafde leerlingen met elkaar een passend aanbod te bieden in de stad Groningen. Als in de aanloopfase zaken zijn onderzocht, opgezet en er een scholingsslag is gemaakt zal het expertisecentrum een netwerk zijn waar men zichtbaar en vindbaar is en dat belang zal elke school onderschrijven. Het samenwerkingsverband zal op afstand monitoren en de website onderhouden.

Criterion 5 - Activiteiten

Zie bijlage 5. Risicoanalyse.

3. Begroting en financiële borging

De meerjarenbegroting bestrijkt een periode van vier jaar. Uit de raming wordt duidelijk dat de financiële voortzetting na vier jaar subsidie gegarandeerd is. In de meerjarenbegroting is in grote lijnen aangegeven welke kosten gemaakt worden en op welk onderdeel. Daarbij wordt de vereiste cofinanciering (eigen bijdrage) aangegeven (ten minste 50% van de totale kosten waarvoor subsidie wordt aangevraagd). We doen dit in de aanvraag op grote lijnen. De meer concrete uitwerking per onderdeel wordt per schooljaar verfijnd.

In totaal is er per schooljaar €190.000 beschikbaar, waarvan €95.000 voorkomt uit co-financiering vanuit het samenwerkingsverband. Van belang is dat de middelen zoveel mogelijk ten goede komen aan de leerlingen in de scholen. In grote lijnen hebben we de volgende verdeling gemaakt in relatie tot de doelstellingen:

• Uitbreiding (verrijking) basisaanbod begaafdheid:	20%	=	€38.000
• Uitbreiding en verrijking aanbod 'dubbel bijzonder':	35%	=	€66.500
• Professionalisering/deskundigheidsbevordering:	15%	=	€28.500
• Expertisecentrum (hoog)begaafdheid:	15%	=	€28.500
• Projectorganisatie (gedurende looptijd traject):	15%	=	€28.500
Totaal	100%	=	€190.000

Na afloop van het vierjarige traject dienen we de activiteiten ook te kunnen borgen. Het genoemde basisaanbod valt vanaf 2023 wederom onder de basisondersteuning, dit is aan de scholen zelf. Hier kunnen ze de €35 per leerling voor gebruiken, die niet aan het samenwerkingsverband verantwoord hoeft te worden. Ook de projectorganisatie vervalt als kostenpost. Wat we wel overeind houden is het aanbod 'dubbel bijzonder', dit wordt bekostigd vanuit de door de school aangevraagde OPP's bij het samenwerkingsverband (90%). Daarnaast blijft het expertisecentrum in stand, dit wordt vanuit het samenwerkingsverband bekostigd (10%).

De meerjarenbegroting is als separaat Excel document bijgevoegd (**bijlage 6**). In dit Excel-bestand is ook een tabblad met specificaties en uitputting van de activiteiten opgenomen en een rekenmodel. Deze laatste twee, meer specifieke, tabbladen zijn in deze fase nog niet gevuld. Ze zijn bedoeld om op een later moment relatief eenvoudig t.b.v. de vijf programmalijnen deelbegrotingen en -verantwoordingen te maken.

Zie verder: bijlage 6 meerjarenbegroting.

Bijlage 1. Activiteiten – SwV VO Groningen Stad

Het doel van de activiteiten is dat er na 4 jaar een **expertisecentrum rondom hoogbegaafdheid** is ontwikkeld als onderdeel van het Samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Groningen Stad (VO 20.01). Dit zal een toegankelijk platform zijn waar alle betrokkenen elkaar kunnen vinden rondom onderwijs aan (hoog)begaafde leerlingen. Uiteindelijk moet het ertoe leiden dat (hoog)begaafde leerlingen beter bediend en ondersteund worden in de dagelijkse klassenpraktijk.

Van en voor alle scholen in het voortgezet onderwijs in Groningen. Waar:

- Het aanbod wat betreft (hoog)begaafdheid op alle VO scholen in de stad Groningen zichtbaar is voor iedereen,
- Sprake is van kennisdeling en elkaar ondersteunen in ontwikkeling en initiatieven,
- Specialisten en (ervarings)deskundigen op het gebied van begaafdheid in de regio en op scholen te vinden en beschikbaar zijn,
- Initiatieven worden ingezet voor schooloverstijgende interventies voor leerlingen,
- scholing voor verschillende doelgroepen en lezingen over specifieke thema's worden geïnitieerd.

Dit doel past bij de doelstelling en visie zoals omschreven bij criteria 1. Doordat alle activiteiten zijn gericht op samenwerking en draagvlak creëren (criteria 2) en expertiseontwikkeling en kennisdeling (criteria 3), is er veel overlap van deze criteria bij de verschillende activiteiten. Vandaar dat de activiteiten van deze eerste drie criteria zijn samengevoegd en in één kolom staat aangeven bij welke van deze drie criteria de activiteit aansluit.

Het expertisecentrum is een levend orgaan dat gaandeweg het project gestalte zal krijgen en onderhevig zal zijn aan een voortdurende evaluatie en bijstelling. Daardoor willen we tijd nemen om gedegen onderzoek te doen naar behoeften van scholen, leerlingen en ouders. Dat betekent dat onderzoeken onderdeel van de activiteiten is en dat sommige activiteiten vanuit de huidige visie tot de mogelijkheden/wensen behoort maar dat voortschrijdend inzicht kan zorgen dat er bijstellingen of wijzigingen zijn. In dit stadium is dan ook nog niet van alle activiteiten tijd/duur/aantal personen precies aan te geven. Waar mogelijk is dit zo veel mogelijk ingevuld.

Criteria

6. Doelstelling en visie
7. Samenwerking en draagvlak
8. Expertiseontwikkeling en kennisdeling
9. Evaluatie van de voortgang
10. Haalbaarheid en duurzaamheid

Bij de activiteiten in onderstaand schema zijn de volgende zaken opgenomen:

- A. Nummer, naam en korte omschrijving van de activiteit + bijbehorend criterium.
- B. Wanneer vindt de activiteit plaats en wat is de duur?
- C. Welke partijen zijn betrokken bij de uitvoering?
- D. Wat is het beoogd resultaat/product: wat levert het concreet op?

Activiteiten

A Omschrijving van de activiteit	cri ter ia	B Wanneer? Tijdsduur?	C Betrokken partijen	D resultaat/product
1. Voorbereiding en onderzoek voor het inrichten van het expertisecentrum. Criterium 1, Criterium 2, Criterium 3				
1.1. Werkgroep kartrekkers instellen. Vier personen met ervaring en/of kennis hoogbegaafdheid vanuit onderwijs. Ondersteund door twee personen vanuit Samenwerkingsverband (ECT)	C1 C2 C3	Schooljaar 2018-2019 80 uur per persoon per jaar	<ul style="list-style-type: none"> - Bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid PO - Montessori Lyceum Groningen - Gomarusschool Groningen - Samenwerkingsverband VO stad Groningen - Praedinius Gymnasium Groningen 	Werkgroep die de activiteiten coördineert.
1.2. Startup bijeenkomst voor alle VO-scholen van het SWV.	C1 C2 C3	28 maart 2019 Middag van 15.00-18.00 uur	Alle VO-scholen van het SWV Groningen. Kartrekkers/ECT-ers van het SWV	<ul style="list-style-type: none"> - Samenbrengen koplopers en ontwikkelscholen op HB gebied - Inventariseren waar de behoeften liggen van de scholen
1.3. Vervolg bijeenkomsten organiseren, afhankelijk van de behoefte van de scholen (zie 1.2.)	C1 C2 C3		Alle VO-scholen van het SWV Groningen. Kartrekkers.	- Samenbrengen koplopers en ontwikkelscholen op HB gebied.
1.4. Inventariseren en onderzoeken: <ul style="list-style-type: none"> - Aanbod scholen w.b.t. hoogbegaafdheid - Ontwikkelingen en plannen op scholen - Behoeftes die er zijn op scholen - Aanwezige expertise op scholen - Aanwezige expertise in de regio - Ontwikkelingen, onderzoeken op de Hanzehogeschool en de RUG - Bestaande (relevante) overlegstructuren - Aantal thuiszitters met problematiek gerelateerd aan hoogbegaafdheid 	C1 C2 C3	2019-2020	Kartrekkers Scholen en andere partners in de regio	- Overzicht krijgen met betrekking tot aanbod, behoeftes, knelpunten, beschikbare expertise en mogelijkheden.

-	verschillende schooloverstijgende voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte waar de basis voorziening niet in voorziet. (zie landelijke good practice)				
Activiteiten van het expertisecentrum. Passend bij: Doelstelling en visie, Draagvlak en samenwerking, Expertiseontwikkeling en kennisdeling					
2. Het oprichten van een Expertisecentrum					
2.1.	Projectgroep van drie kartrekkers (en één coördinerende kartrekker, zie 2.2.) vanuit VO scholen continueren om activiteiten te kunnen inzetten.	C1 C2 C3	80 uur per persoon per jaar 2018-2023	Vertegenwoordiging vanuit verschillende VO scholen	Een effectieve projectgroep die de activiteiten voor het expertisecentrum initiëren en monitoren.
2.2.	Eén coördinerend kartrekker/ projectleider aanstellen.		160 uur per jaar 2018-2023	Eén van de kartrekkers	
2.3.	Inzet twee leden Expertise- & Consultatieteam (ECT) SwV VO op hoogbegaafdheid		80 uur per persoon per jaar 2018-2023	ECT Samenwerkingsverband	
2.4.	Een websitepagina inrichten onder het SwV VO die de activiteiten van het expertisecentrum inzichtelijk maakt: welke ervaring en expertise waar binnen de regio te vinden is op het gebied van hoogbegaafdheid, wie zijn de contactpersonen op scholen, wie zijn de specialisten in de regio, welke instanties zijn er betrokken.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Kartrekkers Iemand met expertise website maken	Een toegankelijk deel van de bestaande website van het SWV. Hierop is al het aanbod, expertise en (bovenschoolse) voorzieningen te vinden.
3. Draagvlak en Samenwerking					
3.1.	Samenwerken met het Kenniscentrum PO, bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid (BvH) PO om de doorgaande lijn te bevorderen.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Coördinator BvH Kartrekkers VO scholen: ondersteuning coördinatoren	Korte lijn tussen een VO school waar leerling wordt aangemeld en de bovenschoolse voorziening hoogbegaafdheid waar leerling heeft deelgenomen.

	<ul style="list-style-type: none"> - Verbinding maken met het PO - Protocol ontwikkelen warme overdracht tussen PO en VO specifiek t.a.v. hoogbegaafdheid. - Contact/overdracht formaliseren met boven-schoolse voorziening hoogbegaafdheid PO 				
3.2.	Contact leggen en samenwerken met Hanzehogeschool en Rijksuniversiteit Groningen.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	RUG Hanzehogeschool kartrekkers	Korte lijn tussen expertisecentrum en RUG en hogescholen.
3.3.	Samenwerking onderzoeken met andere regio's (Groningen provincie/ommand, Friesland, Drenthe). Wat wordt daar ontwikkeld, hoe kunnen we elkaar versterken?	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Samenwerkingsverbanden in de regio	Korte lijnen tussen SWV's. Weten van elkaars initiatieven op gebied van hoogbegaafdheid.
3.4.	Aansluiten bij de uitwisseling die er al plaatsvindt tussen begaafdheidsprofiel scholen, gymnasia en technasia.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	BPS scholen, gymnasia, technasia	Effectief gebruik maken van netwerken
3.5.	Organiseren ouderavonden met een specifiek thema en gastsprekers. Initiatief ligt bij scholen. Publicatie op website zodat ook andere scholen en ouders kunnen aansluiten.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2022.	VO scholen Ouderraden MR	Ouderavonden met thema's rondom hoogbegaafdheid breed toegankelijk maken.
4. Deskundigheidsbevordering en professionalisering					
4.1.	De docenten op scholen met ervaring en kennis faciliteren (interne ervaringsdeskundigen en interne specialisten/experts) voor collegiale consultatie op hun eigen school en/of school overstijgend.	C1 C2 C3	Afhankelijk van beschikbare docenten en organisatie collegiale consultatie	Vertegenwoordiging vanuit verschillende VO scholen	Een netwerk van enthousiaste ervaringsdeskundigen die in staat zijn collega's te enthousiasmeren en te ondersteunen.
4.2.	Faciliteren van deskundigheidsbevordering op het gebied van begaafdheid binnen alle lagen in het onderwijs (docenten, assistenten, begeleiders, ondersteuningsteam, etc) Faciliteren betekent dat leidinggevende ruimte moeten maken in het scholingsprogramma op hun eigen school.	C1 C2 C3	Schooljaar 2020-2022	Kartrekkers Scholen: leidinggevenden, docenten, assistenten, begeleiders en ondersteuningsteams.	Tijd en ruimte voor betrokkenen om scholing te volgen op het gebied van hoogbegaafdheid. Een specifiek scholingsaanbod waaruit scholen kunnen kiezen

				door mensen binnen en evt. buiten het SWV (zie ook 4.1)	
4.3.	Per school een aandachtsfunctionaris hoogbegaafdheid (=aanspreekpunt) aanstellen en faciliteren.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023. Facilitering nader onderzoeken, vergelijkbaar met andere aandachtsfunctionarissen (o.a. dyslexie)	Afhankelijk van kennis en expertise rond HB kan dit ondergebracht worden bij de ondersteuningscoördinator of een docent.	Elke VO school met een Havo/VWO/Gymnasium aanbod heeft een aandachtsfunctionaris. Scholen die wat betreft doelgroep minder voor de hand liggen kunnen hier gebruik van maken.
4.4.	Faciliteren van geschoolde specialisten hoogbegaafdheid om schooloverstijgend te ondersteunen en te adviseren.	C1 C2 C3	Minimaal 2 personen binnen het SWV Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Afhankelijk van kennis en expertise rond HB kunnen dit personen zijn op één van de betrokken scholen of een andere partner binnen het SWV.	Gecertificeerde specialisten hoogbegaafdheid zichtbaar binnen het expertisecentrum SWV en beschikbaar voor advies.
4.5.	Professionalisering aanbieden op gebied van hoogbegaafdheid. Specifiek in te zetten schooloverstijgend.	C1 C2 C3	Afhankelijk van het soort opleiding. Gedurende de loop van het project. 2020-2023	Maximaal 5 personen vanuit de scholen of andere relevante partners van het SWV	Binnen het SWV is er voldoende expertise aanwezig om scholen te ondersteunen. Expertise laagdrempelig inrichten zodat die gemakkelijk en snel beschikbaar is en er meer preventief i.p.v. curatief gewerkt kan worden.
4.6.	Scholing en ondersteuning aanbieden vanuit het expertisecentrum bij ontwikkeling van beleid en initiatieven op de scholen. Dit kan door eigen mensen met ervaring en kennis in te zetten of gezamenlijk externe sprekers of docenten in te schakelen.	C1 C2 C3	Gedurende het project wordt dit door de projectgroep geïnitieerd en zo nodig daarna op basis van behoefte.		Afhankelijk van de vraag en behoefte kan scholing worden aangeboden op gebied van ondersteunen executieve functies, onderpresteren, dubbel bijzondere leerlingen, etc.
4.7.	Overleggen initiëren:	C1	Start gedurende het project	VO scholen, ECT Swv, wij-team, VSO scholen	Kennis over begaafdheid wordt gedeeld en als item

	tussen VO- ECT en wij-team waarbij begaafdheid specialisten worden uitgenodigd om problematiek vanuit HB-perspectief te bekijken Tussen experts uit VSO ten aanzien van gedrag en specialisten hoogbegaafdheid	C2 C3	gecontinueerd na 2023.		meegenomen in het bespreken van oplossingen voor leerlingen die worden besproken.
4.8.	Kennis over hoogbegaafdheid bij (bestaande) ondersteuningsteams vergroten.	C1 C2 C3	2020-2023	ECT ondersteuningsteams	De ondersteuningsteams op de scholen zijn toegerust om hoogbegaafdheid te signaleren en te adviseren, docenten of leerling te ondersteunen of te verwijzen.
4.9.	Deelname aan 2 landelijke conferentiedagen en 2 regionale bijeenkomsten t.b.v. kennisdeling HB, incl. een reservedag (= 5 dagen per jaar).	C1 C2 C3	2019-2023, ca. 40 uren op jaarbasis (excl. reistijd)	Kartrekkers, ECT, specialisten betrokken scholen	Zowel regionaal als landelijk kennis delen over HB. Gebruik maken van 'good practice' vanuit andere regio's.
4.10.	Deelname aan onderzoek op het terrein van hoogbegaafdheid. Inzet 2 tot 3 dagen op jaarbasis.	C1 C2 C3	2019-2023, ca. 16-24 uren op jaarbasis	Kartrekkers, ECT, specialisten betrokken scholen	Door deel te nemen aan onderzoek kunnen we ervaringen en kennis delen en bijdragen aan verdere professionalisering.
5. Maatwerkvoorzieningen					
5.1.	Expertise laagdrempelig inrichten zodat die gemakkelijk en snel beschikbaar is en er meer preventief i.p.v. curatief gewerkt kan worden. Dat betekent aandacht dmv. scholing voor een uitdagend en flexibel basisaanbod. Daarnaast expertise inzichtelijk maken zodat snel advies kan worden ingewonnen over aanpak op eigen school en gebruik van voorzieningen.	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Kartrekkers/ECT-ers van het Swv	Effectieve, laagdrempelige advisering. Daardoor beter aanbod op de scholen.
5.2.	Nadere invulling geven aan het onderscheid basis- en extra ondersteuning t.a.v. hoogbegaafdheid op scholen	C1 C2 C3	Schooljaar 2020-2021	ECT-ers VO scholen: ondersteuning coördinatoren	Duidelijke richtlijnen wat onderbasisondersteuning wordt verstaan en wat als extra ondersteuning in arrangement kan worden aangevraagd.

<p>5.3. Opzetten (schooloverstijgende) voorzieningen voor hoogbegaafde leerlingen met een specifieke onderwijsbehoefte waar de basis voorziening niet in voorziet. De basis daarvoor wordt gelegd door binnen scholen dingen uit te proberen en die ervaringen te delen, waarna kan worden bekeken of en in welke vorm een bovenschoolse voorziening hiervoor de passende maat is. Binnen dit project willen we mogelijkheden onderzoeken Te denken valt aan:</p>	<p>C1 C2 C3</p>	<p>2021-2023. Na evaluatie gecontinueerd na 2023</p>	<p>Kartrekkers (monitoren) VO- scholen initiatieven ontwikkelen</p>	<p>(schooloverstijgende) voorzieningen voor speciale doelgroepen gerelateerd aan hoogbegaafdheid.</p>
<p>5.3.1. Plusgroep voor groep 8 leerlingen op het VO (uitbouwen bestaande voorzieningen Bovenschoolse plusgroepen hoogbegaafdheid PO (BvH))</p>	<p>C1 C2 C3</p>	<p>Pilot vanaf schooljaar 2019-2020, gedurende de looptijd van het project.</p>	<p>Samenwerking BvH PO VO scholen Harens Lyceum, Stadslyceum, Praedinius</p>	<p>Uitbreiding en intensivering van al bestaande samenwerking met BvH. Lopende projecten uitbreiden met specifiek aanbod op leren leren in het VO.</p>
<p>5.3.2. Colleges/masterclasses: gegeven door hoogbegaafde bovenbouwleerlingen (VO) aan hoogbegaafde onderbouwleerlingen (VO) en bovenbouwleerlingen (PO).</p>	<p>C1 C2 C3</p>	<p>Pilot vanaf schooljaar 2019-2020, gedurende de looptijd van het project.</p>	<p>Bovenbouwleerlingen van VO school/scholen (lesgever), begeleidend docent (3 uur per les), coördinator (20 à 30 uur p.j.) PO scholen (lesvolgers) VO scholen met ervaring en/of behoefte (SwV, BPS)</p>	<p>Colleges/masterclasses: Er worden colleges / masterclasses gegeven en daarmee een stimulerende onderwijs- en ontwikkelomgeving. Kennis en ervaring hoe een dergelijk programma ingericht, georganiseerd en overgedragen kan worden.</p>
<p>5.3.3. Speciaal VWO programma voor hoogbegaafden (versneld/ verdiept): Ontwikkelen lesmateriaal met ruimte voor autonomie en hogere orde denken.</p>	<p>C1 C2 C3</p>	<p>Pilot vanaf schooljaar 2019-2022. Verkennen hoe versnellen te organiseren en te faciliteren. Na 2023 continueren</p>	<ul style="list-style-type: none"> - ontwikkelgroep HB-materiaal VWO+/gymn. (ca. 150 uur p.j.); - projectgroep versnellen (ca. 80 uur) - VO scholen met ervaring en/of behoefte (SwV, BPS) - leerlingen, OP en OOP. 	<p>Er wordt materiaal ontwikkeld, gebruikt en geëvalueerd (aansluiting bij behoefte van de leerlingen bijv. qua uitdaging en motiverende waarde). Kennis en ervaring hoe een dergelijk aanbod ingericht, georganiseerd en overgedragen kan worden.</p>

5.3.4.	Speciale voorziening voor kortdurende training/ ondersteuning: executieve functies, sociaal/emotionele vaardigheden, onderpresteren/ afstromers. ontwikkelen modules mentoraatprogramma (executieve functies, mindset, ACP-denken, transfer, onderpresteren) gericht op (hoog)begaafde leerlingen klas 1-2; verkennen 'schakelmodule' voor PO-II die versneld toe zijn aan VO (passende en stimulerende leeromgeving, maar wel een 'grote' school).	C1 C2 C3	Pilot vanaf schooljaar 2019-2022.	Betrokken scholen Geschoolde docenten Leerlingen met een speciale educatieve behoefte	Er zijn beproefde en geëvalueerde modules voor mentoraatprogramma gericht op (hoog)begaafde leerlingen klas 1-2; Inzicht in de omvang en vorm (o.a. intensiteit, schoolgebonden en/of -overstijgend) van een 'schakelmodule' om versneld instromende PO-leerlingen hun weg te laten vinden in (de onderbouw van) het VO.
5.3.5.	Speciale voorziening voor dubbel bijzondere leerlingen en/of thuiszitters. Aansluiten bij ontwikkelingen en initiatief SWV PO	C1 C2 C3	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Kartrekkers ECT	Er is een voorziening waar dubbel bijzondere leerlingen (tijdelijk) gebruik van kunnen maken. Van belang is transfer met een reguliere VO school.
6. Activiteiten van het expertisecentrum. Passend bij: Evaluatie en voortgang					
6.1.	Bijeenkomsten kartrekkers/projectgroep	C4	Start gedurende het project en gecontinueerd na 2023	Kartrekkers in samenwerking met de verschillende betrokkenen uit de overleggen.	Zorgen voor een voortdurende evaluatie en bijstelling van de plannen en initiatieven.
6.2.	Bijeenkomsten VO scholen	C4			
6.3.	Bijeenkomsten SWV-ECT, vast punt op de agenda	C4			
6.4.	Evaluatie opgenomen in jaarplan SWV	C4			
6.5.	Gesprekken tussen directie SWV en ECT vast punt op de agenda	C4			
6.6.	Klankbord oudergroep	C4			
6.7.	Ouderavonden	C4			
6.8.	Platform Ondersteuningscoördinatoren van de VO scholen	C4			
6.9.	Tevredenheidsonderzoek	C4			
7. Activiteiten van het expertisecentrum. Passend bij: Haalbaarheid en duurzaamheid: zie risicoanalyse, bijlage 5 (criterium 5)					

Bijlage 2. Uitwerking visie – SwV VO Groningen Stad

In het ondersteuningsplan 2019-2023 zelf staat in hoofdstuk 1 de kernvisie.

1 *Kansrijk, gezond en veilig*

We dragen er aan bij dat leerlingen zich kansrijk, gezond en veilig kunnen ontwikkelen tot personen die zoveel mogelijk een zelfstandige plek kunnen vinden in deze samenleving.

2 *Succesvolle schoolloopbaan, ook met extra ondersteuning*

We willen dat alle leerlingen in onze regio optimaal profiteren van alle kansen op een goede schoolloopbaan. We richten ons daarbij in het bijzonder op die leerlingen die, door diverse omstandigheden, extra (specialistische) ondersteuning en/of jeugdhulp nodig hebben. Scholen bieden daarin maatwerk.

3 *Passend en dekkend onderwijsaanbod in het swv*

Het aangeboden onderwijs past bij de mogelijkheden van de leerling én de school, is door ouders/leerling gewenst en vindt zo mogelijk dicht bij huis plaats. Het aanbod en de samenwerking met partners zijn van een dusdanig niveau dat geen enkel kind langer dan drie maanden thuis zit zonder een passend aanbod van onderwijs en/of jeugdhulp.

4 *Leerling eigenaar van eigen ontwikkelingsperspectief*

Extra ondersteuning wordt in het regulier en speciaal onderwijs verwoord in een individueel ontwikkelingsperspectiefplan (opp). De school stimuleert dat de leerling (c.q. de ouder), zoveel als mogelijk, eigenaar is van het opp. De school en de leerling zijn samen verantwoordelijk voor het opp. De samenwerking tussen school, de ouder en de leerling is voorwaardelijk voor het slagen van het handelen binnen het plan. Als de situatie dat vraagt is alleen de ouder de overlegpartner. Periodiek organiseert de school de evaluatie en bijstelling van het plan.

5 *School als vind- en werkplaats*

We leggen nadruk op tijdig signaleren binnen de context van aansluiting onderwijs en jeugdhulp. De verbinding met en de ondersteuning vanuit jeugdhulp wordt zo mogelijk op schoolniveau georganiseerd.

Verdieping en verder uitwerking van de kernvisie

- 1** Onze primaire taak is om met de schoolbesturen passend onderwijs te realiseren, onderwijs dat in het regulier én speciaal onderwijs in beginsel is gericht op gediplomeerde en/of gekwalificeerde uitstroom naar vervolgonderwijs of arbeid.
- 2** Passend onderwijs wordt inhoudelijk vormgegeven door en op de scholen in samenspraak met ouders/leerlingen en personeel.

De uitvoering van Passend Onderwijs ligt per definitie bij de scholen/schoolbesturen. Het gesprek met ouders en personeel over Passend Onderwijs vindt daar dan ook vnl. plaats. Schoolbesturen en de (wettelijk verplichte) ondersteuningsplanraad (met daarin ouders en personeel) voeren de gesprekken over de inhoudelijke vormgeving van het swv en van passend onderwijs binnen het swv. T.a.v. personele zaken in het swv betreffende eigen werknemers wordt het overleg gevoerd met de medezeggenschapsraad van het swv die bestaat uit een afvaardiging van de werknemers in dienst van het swv.

- 3** Het swv is een netwerkorganisatie die ondersteunend en faciliterend diensten verleent aan de scholen en, als het om algemeen beleid van ondersteuning in het onderwijs gaat, dé aan te spreken partner voor derden.

- 4** Om zoveel mogelijk leerlingen met een ondersteuningsvraag vrijheid te bieden in de schoolkeuze voor het voortgezet onderwijs bieden we een breed ondersteuningsaanbod op alle scholen. Daarmee voorkomen we tevens dat scholen vanwege een gespecialiseerd extra aanbod de vraag niet aan kunnen vanwege een toeloop van het aantal leerlingen op het aanbod;
- 5** Om alle leerlingen optimale kansen te bieden, is het van belang dat er sprake is van een goede samenwerking tussen het leerling/ouders, onderwijs, gemeenten en aanbieders van jeugdhulp en jeugdgezondheidszorg en dat er doorgaande ontwikkellijnen zijn tussen de verschillende schooltypen/fasen met uiteindelijk een goede aansluiting op de arbeidsmarkt en/of dagbesteding. Om voorgaande te realiseren is interprofessionele samenwerking nodig die verder gaat dan afstemming van werkzaamheden en wederzijds verwijzen. Samenwerking waarbij de ononderbroken ontwikkeling van de leerling centraal staat en de professionals in het sociaal domein en het onderwijs elkaar goed weten te vinden.
- 6** Activiteiten en onderwijsvormen op de scholen en in het swv dragen bij aan een inclusieve samenleving. We zetten daarbij in op zo passend mogelijk onderwijs. Er zijn echter jongeren waarvoor onderwijs (tijdelijk) geen antwoord is op de ondersteuningsvraag.

Passend Onderwijs heeft onder andere als doel dat er meer leerlingen met beperkingen in het regulier onderwijs worden opgevangen. Dat kan alleen maar worden gerealiseerd als het regulier onderwijs daar ook voor is toegerust. Het swv koerst op samenwerking bij de professionalisering van het personeel in het kader van handelingsbekwaamheid bij de begeleiding van leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte. De grenzen van de mogelijkheden van de scholen worden hierbij in acht genomen.

Het swv onderzoekt de mogelijkheden van verdere samenwerking tussen lesplaatsen en expertise in het speciaal voortgezet onderwijs (cluster 3, 4) en het regulier onderwijs.

- 7** We werken op individueel niveau handelingsgericht vanuit de driehoek leraar-leerling/ouder-jeugdhulpverlener (zo mogelijk en bij voorkeur in één plan) en op organisatieniveau in de driehoek onderwijs-jongere/ouder-gemeente.
- 8** De leerling is eigenaar van de eigen ontwikkeling. Het ontwikkelingsperspectiefplan (opp) is derhalve ook van de leerling en hij heeft daar (met zijn ouder) beslissende invloed op.
- 9** De beschikbare middelen voor het swv komen ten goede aan de ondersteuning van de leerlingen. Ze worden toegedeeld via het jaarlijks af te spreken mix model:

'school-, expertise- en leerlingenmodel'.

We zijn een swv waarin de bureaucratie en de kosten voor overhead zo beperkt mogelijk zijn waardoor de middelen zoveel mogelijk aan de ondersteuning van leerlingen ten goede komen

- 10** We willen de handelingsbekwaamheid van personeel in de scholen t.a.v. leerlingen met een specifieke ondersteuningsvraag verhogen. Deze taak is expliciet bij schoolbesturen belegd.
- 11** We willen van elkaar leren om daarmee de kwaliteit van ondersteuning op de scholen en vanuit het swv te verhogen. We doen dat middels het organiseren van (thema)bijeenkomsten (in/tussen alle lagen van de scholen), audits en collegiale visitaties met en tussen de scholen maar ook met ketenpartners;
- 12** Toeleden naar ondersteuning regelen we op het niveau van het swv, uitvoering van ondersteuning op de scholen is een zaak van de afzonderlijke schoolbesturen.
- 13** We leren van elkaar vanuit ontmoeting en uitwisseling. Het swv is daarbij faciliterend en ondersteunend.
- 14** Het swv is voor scholen/schoolbesturen de 'critical friend' op ondersteuningsaspecten.

- 15** We verantwoorden en monitoren naar elkaar de inzet en prestaties op het gebied van ondersteuning. Beide zijn gericht op verbeteren en niet op afrekenen.

Het swv verstrekt middelen aan de scholen waarmee de scholen een aanbod aan de leerlingen met een ondersteuningsvraag kunnen verzorgen. Het aanbod wordt inhoudelijk in arrangementen omschreven. De arrangementen willen we dicht bij de leerling laten plaatsvinden, zo mogelijk in een reguliere setting en speciaal waar wenselijk.

- 16** We spreken elkaar aan op het nakomen van afspraken en hebben daarbij oog voor de relatie.
- 17** We realiseren ons dat samenwerken betekent dat je bereid bent om iets van de autonomie in te leveren.
- 18** Het swv stimuleert de mogelijkheden tot verdere ontwikkeling van de basisondersteuning.
- 19** Het swv krijgt wel verantwoordelijkheden als het gaat om de uitwerking van de inspectie-eisen maar geen bevoegdheden binnen de schoolbesturen. Dit creëert een spanningsveld in het proces Passend Onderwijs binnen het swv. Het is een onderwerp dat voortdurende de nodige aandacht houdt.
- 20** De ondersteuningsbehoefte van de leerling is leidend voor de inrichting van de extra ondersteuning en niet de stoornis en/of handicap. We kijken wat een leerling nodig heeft om onderwijs te kunnen volgen.
- 21** Het swv onderzoekt, ontwikkelt en evalueert waar nodig nieuwe vormen van passende ondersteuningsarrangementen.

Innovatieve arrangementen kunnen in de vorm van pilots worden ontwikkeld. Het swv zal ontwikkeling in de vorm van pilots die tot doel hebben dat leerlingen een betere passende onderwijssetting aangeboden krijgen en/of leiden tot een beter dekkend aanbod in het swv, met extra financiële inzet ondersteunen. Pilots die door schoolbesturen op eigen initiatief georganiseerd en gefinancierd worden, kunnen ook tot een aanvullend aanbod van ondersteuning in het swv leiden. De pilots vergen vooraf afstemming in het swv;

- 22** we willen binnen het swv nieuwkomers goede perspectieven bieden in de aansluiting regulier en speciaal onderwijs (po-vo), vervolgonderwijs, jeugdhulp en participatie. We doen dat in samenwerking met ketenpartners in- en buiten het onderwijs.

Bijlage 3. Aanbod (hoog)begaafdheid in de basisvoorziening - SwV VO Groningen Stad

Basis aanbod begaafde leerling		vmbo/havo/vwo	SwV VO Groningen Stad	
Naam school	Signaleren/anticiperen op problemen gerelateerd aan begaafdheid		Bieden van extra uitdaging	Specifieke zorg
Gomarus college Pro/vmbo/havo/atheneum	<ul style="list-style-type: none"> - CBO-test voor alle leerlingen uit de eerste klas met vwo-advies - Wekelijkse vergadering van expertteam 'hoogbegaafdheid' 		<ul style="list-style-type: none"> - Verbredersproject: leerlingen werken twee lessen per week aan een zelfgekozen project. De leerlingen worden begeleid door een vakcoach en een procescoach. - Exact Excellent: leerlingen doen 1 uur in de week mee aan een project dat zich richt op wiskunde en andere exacte vakken in de wereld om ons heen. - Vakken Excellent: voor leerlingen voor wie het tempo van de klas te laag ligt, bieden ((bijna) alle vakken verdiepingsopdrachten. 	<ul style="list-style-type: none"> - Junior Focus Klas: hoogbegaafde leerlingen met motivatieproblemen worden wekelijks in kleine groepjes begeleid - Indien nodig individuele begeleiding van hoogbegaafde leerlingen door regelmatige gesprekken
Montessori Lyceum havo/vwo	Alle docenten zijn geschoold of hebben kennis van onderwijs aan hoogbegaafde leerlingen. Binnenkort volgt een training voor docenten/mentoren voor het maken van een zwakte/sterkte analyse bij HB leerlingen.		<ul style="list-style-type: none"> - Er wordt gewerkt aan extra opdrachten en lesmateriaal. Dit materiaal is onder te verdelen in verrijkend en verdiepend materiaal. Herkenbaar en meetbaar voor leerlingen en docenten waarbij heldere doelen geformuleerd zijn. - Takenklappers: Takenkaart met de doelen per periode vermeld. En een werkwijzer met opdrachten onderverdeeld in basis-, kern- en verdiepingsopdrachten. Overzicht voor het automatiseren en ordenen van de lesstof. 	<ul style="list-style-type: none"> - Met behulp van het IOT (mentor op maat) kan een traject op maat worden uitgezet zodat mogelijke hiaten worden aangevuld. Hierbij wordt kritisch gekeken naar wat onze school kan bieden en waar ouders of externe instanties een rol moeten (gaan) spelen. - Er staat een aparte les in het rooster van de hoogbegaafde leerlingen, waarin ze gecoacht worden op executieve vaardigheden. Fouten durven leren maken, doorzetten zijn belangrijke onderdelen. Deze les is op een moment geroosterd waarop geen andere activiteiten zijn ingeroosterd (tijdens keuzewerktijd; alle andere leerlingen kiezen dan zelf een vak dat ze op dat uur willen volgen)
Harens Lyceum vmbo/havo/atheneum	* Drie jaar dezelfde mentor in de onderbouw; * Mentoren en docenten hebben scholing gehad over meer- en hoogbegaafdheid; * Regelmatig overleg 'kernteam' (mentoren) die alle atheneum+-klassen begeleiden; * Relatief kleine groep docenten die verantwoordelijk is voor deze afdeling; * Waar nodig worden ambitiegesprekken gevoerd		Atheneumplus Onderbouw * Extra vakken en meer uitdaging. Meer in minder tijd. Vakken: filosofie, Spaans, cultuur en WO+ (variant Technasium met accent op onderzoeksvaardigheden). * Brede opleiding over drie jaar; * Zoveel mogelijk 1ste graads docenten geven les in de onderbouw (ongeveer 80%). Deze groep geeft ook les in de bovenbouw. * Versnelling van vak(ken) wordt bij individuele leerlingen waar	* IOT ondersteunt waar nodig. Soms op basis van advies naar de mentor/docentengroep. Daarnaast in advisering naar ouders (bijv. in geval van doorverwijzing naar externen); * Waar nodig individuele gesprekken/ondersteuning vanuit het IOT.

		het kan toegepast. Bovenbouw * Extra examen- vak(ken); * Specifiek vakkenaanbod: Cultuur en We- tenschap, Universitaire Modules, Cambridge English.	
Willem Lodewijk Gymna- sium	<ul style="list-style-type: none"> -Warme overdracht PO. -CBO screening -Er kan makkelijk geschakeld worden door do- centen in aanbod van lesstof wat betreft leer- jaar/niveau omdat alle docenten van 1^e tot en met 6^e klas lesgeven. Individueel maatwerk wat betreft onderwijsaanbod voor leerling met HB. -Ithakaproject: een preventieve werkwijze voor leerlingen die meer uitdaging aankunnen en nodig hebben om gemotiveerd te blijven. Leer- lingen doen dit buiten de reguliere lessen en geven het zelf vorm. 	<ul style="list-style-type: none"> -afwisseling in didactiek (o.a. top down instructie, ac- tiverende instructie) -afwisseling in werkvormen (o.a. coöperatief werken) -differentiatie in leerstijlen en/of niveau (o.a. groepsopdrachten, open opdrachten, extra opdrach- ten, onderzoekopdrachten) -Verdiepings- en Verbredingsuren in klas 1 en 2 -Project Mens & Maatschappij in klas 3 -Wetenschapsdriedaagse in klas 4 -Projectdagen in klas 5 -Excursie en/of werkweek voor elke jaarlaag -Ithakaproject: extra uitdaging in de vorm van een project. Leerlingen doen dit buiten de reguliere les- sen en geven het zelf vorm. -Ruimte voor vrije keuze en extra vakken bij het kie- zen van een profiel in klas 4 -Extra vakken: Cambridge Engels, Wiskunde D, DELF frans -Deelname aan programma van United College (stu- deren in het buitenland) -Deelname aan het honoursprogramma van de Gym- nasia -Olympiades, Kangoeroewedstrijden, Robotica -Kunst & cultuur: Uit de kunst!, Scapino voor de brug- klas, theaterproject klas 1 t/m 6, muziekprojecten, maandelijkse lunchpauzeconcerten -Algemene academische (mondelling) vaardigheden: debattoernooien -Uitwisselingsprojecten (Spanje & Rusland), Taizé-reis 	<ul style="list-style-type: none"> -Individuele ondersteuning vanuit de leerlingbege- leiders en/of orthopedagoog -Begeleiding rondom planning en organiseren door onderwijsassistent -Tutoring door bovenbouw leerling -Extra mentorgesprekken - Intensieve individuele onderwijzorgarrangemen- ten in nauwe afstemming met VO Wijteam mede- werker en hulpverlening. -Sova, faalangstreductie en examenvrees training in groepsverband
Praedinius Gymnasium	<ul style="list-style-type: none"> - Aandacht voor HB bij intake; waar nodig en mogelijk maatwerk in begeleiding en curriculum vanaf start in klas 1; warme overdracht en goede afstemming met PO. - CBO-test voor alle leerlingen uit de eerste klas met vwo-advies 	<ul style="list-style-type: none"> - Verbredingsprogramma onderbouw (klas 1 t/m 3): i.o.m. individuele verbredingscoach geeft de leerling vorm aan eigen project. Daartoe mogen reguliere lessen 'gemist' worden. Om de 6 we- ken een 'verbredingscafé' om ervaringen te de- 	<ul style="list-style-type: none"> - Plusondersteuning (in verlengde van basison- dersteuning binnen het mentoraat): kortdu- rende specifieke ondersteuning. Veelal indivi- dueel en dus op maat en passend, waar moge- lijke en gewenst ook in intervisiegroepen.

	<ul style="list-style-type: none"> - Werkgroep HB/BPS organiseert lezingen en workshops op studiemiddagen (door interne HB/Echa-specialist en deskundigen uit het veld; docenten delen good practices en ontwikkelen materiaal). - Aandacht voor niet eerder onderkende (hoog)begaafdheid i.r.t. welbevinden, motivatie en resultaten tijdens mentorinterviews (onderbouw) en leerlingenbesprekingen (onder- en bovenbouw). - Uitdagend en open leerklimaat (docenten zijn 1e graads, geven les in zowel onder- als bovenbouw) stimuleert leerlingen zichzelf te laten zien en hun talenten te laten zien. Docenten signaleren mede op basis hiervan. 	<ul style="list-style-type: none"> len met andere verbreders uit klas 1 t/m/ 3. Verbredingsmarkt voor ouders, docenten, medeleerlingen aan eind van het schooljaar. - Honoursprogramma bovenbouw (nadrukkelijk ook voor 'onderpresteerders'): biedt de mogelijkheid talent of passies (verder) tot ontwikkeling te brengen. Deze kunnen in het verlengde liggen van schoolvakken of het PWS, maar dat hoeft zeer zeker niet. Leerling stelt zichzelf ontwikkeldoelen op 7 vlakken en heeft geregeld overleg met honourscoach over de voortgang. - Debatteam onderbouw en bovenbouw: na school en soms tijdens school debatteren en debattraining o.l.v. ervaren debaters (oud-leerlingen uit het debatteam-BB) - Bètatopklas (klas 5 en 6) voor leerlingen in de bètavakken verder willen gaan dan de reguliere stof vanuit nieuwsgierigheid en gedrevenheid. Het programma omvat o.a. masterclasses binnen en buiten de school (academisch niveau), excursies naar wetenschappelijke instituten. - Cultuurvak in klas 3, gevolgd door culturele excursies (4-5-6) en culturreis (klas 6), voor leerlingen die een brede culturele belangstelling hebben en zich willen ontwikkelen en verdiepen. - Deelname aan Olympiades en vergelijkbare wedstrijden wordt gestimuleerd en gefaciliteerd (o.a. bètavakken, taalkunde, klassieke talen, aardrijkskunde, Bever, Euso en IJso). 	<ul style="list-style-type: none"> - Leer- en ontwikkelingsondersteuning (vanuit specifieke arrangementen), o.a. voor leerlingen die (hoog)begaafd zijn, al dan niet in combinatie met motivatieproblemen, ASS, internaliserende problematiek. Waar nodig afstemming met externen (o.a. hulpverleners, wij-team, schoolarts). - In de onderbouw: sociaal-emotionele ondersteuning, bijvoorbeeld training in sociale vaardigheden en faalangstreductie (o.b.v. Saqi) in kleine groep. - Top-training: motivatie-ondersteuning voor bovenbouwleerlingen in kleine groep o.l.v. orthopedagoog.
Kamerlingh Onnes – vmbo/havo/atheneum			
Leon van Gelder – vmbo/havo/vwo			
Stadslyceum – vmbo/havo/atheneum	Leerlingen, die vastlopen door gebrek aan motivatie, en onderpresteren. Dit komt tot uitdruk-		

	king in dalende cijfers en soms zelfs tot een significante kans op uitstroom. Het gaat om cognitief sterke leerlingen, die onvoldoende routines en strategieën hebben ontwikkeld, en die binnen het reguliere mentoraat onvoldoende ondersteuning kunnen krijgen.		
TTS – vmbo/havo/vwo	Niet anders dan bij andere leerlingen. Mentor signaleert en zoekt contact met IOT als dit nodig	Op maat kan er extra uitdaging worden geboden. Meestal kiezen kinderen voor de sport en is hun programma al zwaar genoeg.	Indien nodig extra ondersteuning van IOT en contact met eigen hulpverlening om goed te begeleiden op school
Parcival College – vmbo-tl/havo/atheneum	Overdracht basisscholen/informatie van ouders - leerlingbespreking (donderdagmiddag) - betrekken van hoogbegaafdheid bij bespreking zorg op bijvoorbeeld sociaal-emotioneel gebied - ontwikkelen signaleringslijst.	Stof in de breedte aanbieden: de periodestof. Docentafhankelijk wordt extra stof aangeboden. Hierop is nog geen beleid gemaakt.	Ligt nu op casusniveau: begeleiding op sociaal-emotioneel gebied - ondersteuning in meedenken op 'hoe geef je antwoord op examenvragen'
Maartenscollege – mavo/havo/atheneum/gymnasium, tweetalig onderwijs			
CSG Wessel Gansfort – vmbo-tl/havo/atheneum	Basisschool geef advies atheneum + op basis daarvan is er een intakegesprek met coördinator A+ In de hogere jaren wordt er gesignaleerd in rapportvergaderingen en vanuit daar in overleg met ouders, vaak is het al uitgefilterd en leerlingen die begaafd zijn kiezen ook voor de gymnasium.	Het atheneum + programma, extra modules en uitdaging in vakken en sommigen hebben een eigen leerlijn bij een bepaald vak.	Training en spreekuur stressreductie, door aandachtstraining. Aandacht voor executieve vaardigheden in mentorlessen. Hoogbegaafd is voornamelijk in atheneum+ programma.

Bijlage 4. Arrangementen 2018-2019 - SwV VO Groningen Stad

School: Kamerlingh Onnes		Soort arrangement: Ambitiesprekken plus
Voor wie	<i>Leerlingen, die vastlopen door gebrek aan motivatie, en onderpresteren. Dit komt tot uitdrukking in dalende cijfers en soms zelfs tot een significante kans op uitstroom. Het gaat om cognitief sterke leerlingen, die onvoldoende routines en strategieën hebben ontwikkeld, en die binnen het reguliere mentoraat onvoldoende ondersteuning kunnen krijgen.</i>	
Inhoud	<ul style="list-style-type: none"> - Voeren van ambitiesprekken, vier keer per jaar met ouder/verzorger en leerling - Het gaat om leerlingen bij wie sprake is van onder andere: onvoldoende leergedrag (planning & organisatie), onvoldoende sociale vaardigheden (functioneren in een groep/ samenwerking medeleerlingen), onvoldoende flexibiliteit (omgaan met verschillende vakken, onderwijsstijlen en wisselende roosters). - Verslaglegging van gemaakte afspraken uit het ambitiesprek - Leerling formuleert doelen voor de komende periode waaraan hij/zij gaat werken, maakt afspraken met mentor en ouders/verzorgers - Leerlingen zijn zich bewust van hun werkpunten ten aanzien van gedrag en schoolvakken - Leerlingen kunnen reflecteren 	
Aandacht en tijd	<ul style="list-style-type: none"> - Tijd voor mentoren om zich gesprekstechnieken eigen te maken - Tijd voor mentoren om de gesprekken te plannen en uit te voeren - Tijd voor mentoren voor verslaglegging - Tijd om contacten te leggen met externen - Tijd om informatie op de vragen over voortgang bij lesgevenede collega's - Tijd om alle beschikbare informatie te bundelen zodat het gericht ingebracht kan worden bij de leerlingbespreking - Tijd voor mentoren na schooltijd om leerlingen klasgewijs te helpen met leerstrategieën, huiswerk, planning en organisatie. Betreft leerlingen die het onvoldoende oppakken. 	
Specifieke Deskundigheid	<ul style="list-style-type: none"> - Mentoren worden geschoold in het voeren van ambitiesprekken - Kennis van gesprekstechnieken - Kennis van motiverende gespreksvoering - Kennis van oplossingsgerichte gespreksvoering - Kennis van de mogelijkheden van leerlingen bij wie sprake is van specifieke problematiek of in staat zijn hierover advies te vragen bij het ondersteuningsteam 	
Faciliteiten	<ul style="list-style-type: none"> - Ruimtes in de school - Mentoren - Scholing t.a.v. gespreksvoering - Format voor het voeren van de gesprekken 	
Tijd	Per jaar 4x 45 minuten per leerling voor gesprek. 4 uur voor voorbereiding/ uitwerking/ follow up. 58 uur per jaar (LB/LC) schooljaar 2017-2018	

School: Harens Lyceum			Soort arrangement: minder belastbare leerling				
	Leerling	Groep	Mentor	Docent / Schoolteam	IOT	Onderwijsassistent	Ouders
Didactisch ontwikkeling	Is op de hoogte van het aangepaste programma		Aansturen collega's -Aanleveren toetsen. -Aanpassingen op didactische gebied.	- Aanleveren toetsen. - Aanpassingen in de klas op didactisch gebied.	- Signaleren - Observeren. - Kennis overdracht	-Aanpassing lesrooster. - Aanpassingen proefwerken/ examens	
Sociaal Emotionele Ontwikkeling	Acceptatie van de eigen beperkingen.	Acceptatie van de leerling door de groep.	Toekomstperspectief bieden. -Leerachterstand beperken. -Beroep doen op wat de leerling wel kan.	Toekomstperspectief bieden. -Leerachterstand beperken. - Beroep doen op wat de leerling wel kan.	- Coacht mentor, team t.a.v. de aanpak van de minder belastbare leerling.	Toekomstperspectief bieden. -Leerachterstand beperken. Beroep doen op wat de leerling wel kan.	Informatie verstrekken. - Samenwerken met School.
Werkhouding en Taakaanpak	-Acceptatie van de beperkingen. -Mogelijkheden optimaliseren om mee te doen met de groep.	Afspraken omtrent interactie.	Stimuleren van contacten leerling-school. -Beroep doen op wat de leerling wel kan -Leerachterstand beperken.	-Beroep doen op wat de leerling wel kan. -Leerachterstand beperken.	- Kennisoverdracht - Signaleren - Observeren	- Beroep doen op wat de leerling wel kan. - Leerachterstand beperken.	Informatie verstrekken. - Samenwerken met School.
Hoeveelheid aandacht en tijd	- Extra mentor gesprekken. - Individuele begeleiding vanuit IOT. - Inzetten buddy	Mentorlessen. -Voorlichting over de beperking.	Overleg IOT. -Overleg met het team. -Overleg met ouders en externe hulpverlening. -Extra mentorgesprekken. -Monitoren -Maakt individueel lesplan/ PTA. -Het mede opstellen van een OPP.	-Toepassen afspraken omtrent de leerling. -Deelname extra leerling-bespreking omtrent betreffende zorgleerling. -Voorlichting over de problematiek en de gevolgen voor onderwijs.	-Inzet intern expert/ ondersteuningscoördinator/orthopedagoog bij aanname leerling. -Coaching van mentor en schoolteam t.a.v. de aanpak van de leerling. -Overleg en afstemmen -Voorlichting geven over de problematiek van de leerling en de gevolgen voor het onderwijs. -Het mede opstellen en het monitoren en evalueren van de uitvoering van het OPP. -Observeren. -Regelen ondersteuning	-Laagdrempelige, flexibele opvang in prikkelarme, beschermde ruimte op school gedurende lessen. -Stemt af met IOT wat per leerling nodig is. -Houdt korte lijnen met het IOT.	Overleg en afstemmen met school en andere disciplines.

Specifieke deskundigheid	Doelen OPP samen met mentor opstellen.		Kennis over minder belastbare leerling - Coaching. - opstellen OPP.	Kennis minder belastbare leerling - Coaching.	Inzet intern expert/ orthopedagoog/ schoolpsycholoog bij aannamebeleid. - Diagnostiek. - Psycho-educatie voor leerling. - Voorlichting (kennis actueel houden). - Opstellen TLV.	Heeft ervaring en kennis om de leerling met deze problematiek te ondersteunen. - Volgt na/bijbscholing	Kennis over beleid en aanpak
Inrichting schoolgebouw	Aparte ruimtes binnen de school,		Aparte ruimtes binnen de school	Aparte ruimtes binnen de school	Visie en beleid maken op werkwijze en uitvoering van protocol minder belastbare leerlingen.	-Beschermd, prikkelarme plek.	
Samenwerking ketenpartners	Betrokken hulpverlenende instantie		Goed contact met hulpverlening		Contact met ECT - Contact met Artsen/psychologen etc. - Afstemming met behandelaar		Deelname aan overleggen
School: Harens Lyceum				Soort arrangement: sociale- emotionele problematiek: Leerlingen die vanwege hun hoogbegaafdheid ook kwetsbaarder zijn in het leven en gebeurtenissen eerder als crisis ervaren mede door kritische instelling			
	Leerling	Groep	Mentor	Docent / Schoolteam	IOT	Mentor +	Ouders
Didactisch ontwikkeling	inzicht in oorzaken van gedrag.	Kennis over de zichtbare problematiek.	Flexibiliteit in het leerstofaanbod.	Flexibiliteit in het leerstofaanbod.	- Kennisoverdracht - Signaleren. - Observeren.	- Signaleren - Observeren	Informatie verstrekken. - Samenwerken met school.
Sociaal Emotionele Ontwikkeling	inzicht in van gedrag van anderen en van zichzelf.	Kennis over de zichtbare problematiek.	Kennis over de structuur en de voorspelbaarheid in het schoolklimaat. - Een professionele houding	Kennis over de structuur en de voorspelbaarheid in het schoolklimaat. - professionele houding	- Kennisoverdracht - Signaleren. - Observeren.	- Kennis over de structuur en de voorspelbaarheid in het schoolklimaat. - professionele houding	Informatie verstrekken. - Samenwerken met school.
Werkhouding en Taakaanpak	mogelijkheden om zijn gedrag te reguleren en staat hier voor open	Afspraken omtrent interactie/samenwerking.	Kennis over de structuur en de voorspelbaarheid in het schoolklimaat. - Een professionele houding	Kennis over de structuur en de voorspelbaarheid in het schoolklimaat. - Een professionele houding	- Kennisoverdracht - Signaleren. - Observeren.	- Monitoren v.d. voortgang en het OPP. - Transfer van begeleiding naar schoolcontext.	Informatie verstrekken. - Samenwerken met school.

Hoeveelheid aandacht en tijd	<ul style="list-style-type: none"> - Extra mentor gesprekken. - Individuele begeleiding vanuit IOT. 	Mentorlessen.	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg IOT. - Overleg met het team. - Overleg met ouders en externe hulpverlening. - Extra mentorgesprekken. - Monitoren van de leerling. - Het mede opstellen van een OPP. 	<ul style="list-style-type: none"> - Toepassen afgesproken 'aanpak gedrag'. - Deelname extra leerlingbespreking omtrent betreffende zorgleerling. 	<ul style="list-style-type: none"> - Coaching van mentor en schoolteam t.a.v. de aanpak van het gedrag. - Het mede opstellen en het monitoren en evalueren van de uitvoering van het OPP. - Observeren 	<ul style="list-style-type: none"> - Extra individuele instructie aan leerling (leerstrategieën) en handvatten geven (sociaal-emotioneel). - Bewaken en bijstellen van het OPP in samenwerking met IOT. - Overleg met ouders en externe hulpverlening. 	<ul style="list-style-type: none"> - Overleg en afstemmen met school en andere disciplines.
Specifieke deskundigheid	<ul style="list-style-type: none"> - Doelen OPP samen met mentor opstellen. - Verantwoordelijk zijn voor eigen handelen. 	Kennis over de problematiek	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis over hoe om te gaan met gedragsproblemen - Het mede opstellen van een OPP. - Coaching 	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis over hoe om te gaan met gedragsproblemen - Coaching 	<ul style="list-style-type: none"> - Diagnostiek. - Psycho-educatie voor leerling. - Voorlichting - Opstellen TLV 	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis m.b.t de problematiek v.d. leerling - Kennis m.b.t aanpak en ondersteuning v.d. leerling. - Opstellen OPP en begeleiden 	<ul style="list-style-type: none"> - Kennis over beleid en aanpak van gedragsproblematiek binnen de school
Inrichting schoolgebouw	<ul style="list-style-type: none"> - Aparte ruimtes binnen de school 		<ul style="list-style-type: none"> - Aparte ruimtes binnen de school 	<ul style="list-style-type: none"> - Aparte ruimtes binnen de school 		<ul style="list-style-type: none"> - Aparte ruimtes binnen de school 	
Samenwerking ketenpartners	<ul style="list-style-type: none"> - Betrokken instanties 				<ul style="list-style-type: none"> - Contact met ECT 	<ul style="list-style-type: none"> - Goed contact met hulpverlening 	<ul style="list-style-type: none"> - Deelname aan overleggen met betrokken partijen.

School: Montessori Lyceum	Soort arrangement: Dit arrangement is bedoeld voor de minder belastbare leerling die regelmatig op school is en binnen de school maatwerk nodig heeft. Denk bijvoorbeeld aan leerlingen met angst gerelateerde problematiek, problemen in de thuissituatie, hoogbegaafdheid, lichamelijke problematiek, chronisch of acuut ziek, stemmingsproblematiek, psychiatrische problematiek (diagnose) of kenmerken hiervan. De oorzaak kan ook liggen in perfectionisme, faalangst en/of examenvrees of onderpresteren.
School: Montessori Lyceum	Soort arrangement: focusgroep. De leerling die regelmatig op school is en binnen de school maatwerk nodig heeft. De leerling loopt vast door een gebrek aan motivatie en door onderpresteren. Dit komt tot uitdrukking in dalende cijfers en kan leiden tot uitstroom. Het gaat om cognitief sterke leerlingen die zijn vastgelopen en hier niet zelfstandig uitkomen. Gevolgen hiervan kunnen ook zijn; veelvuldig verzuim en externaliserend gedrag. Daarnaast kan er sprake zijn van mid-delengebruik.

Begeleiding vanuit de basisondersteuning:

- Begeleiding op sociale en emotionele aspecten.
- Beleid t.a.v. eruit sturen.
- Beleid t.a.v. schorsing en verwijdering.
- Beleid t.a.v. verzuim.
- Decanaat.
- Docentenbegeleiding voor nieuwe docenten.
- Dyslexie- & dyscalculiebegeleiding.
- Ontwikkelingsperspectief (signalering, diagnostisering & evaluatie OPP) / IOP.
- Intern begeleider/leerlingbegeleider/counselor.

De mentor van de leerling:

- Heeft regelmatig contact met zijn mentorleerling, herkent signalen van de minder belastbare leerling en deelt deze informatie met de ondersteuningscoördinator (IOT)
- Krijgt informatie van de vakdocenten over zijn mentorleerling
- Geeft informatie/zorgen van de ouders en externe begeleiders van de leerlingen door aan de ondersteuningscoördinator (IOT)
- Houdt maximaal 5 individuele gesprekken met de leerling en maximaal 4 gesprekken zijn ouders
- Brengt de leerling tijdens de rapportvergadering (3x per jaar) in. Hier wordt o.a. gekeken naar de resultaten, achterstanden en het verzuim

De ondersteuningscoördinator:

- Bespreekt de leerling in het intern ondersteuningsoverleg voor advies en afstemming over de vervolgstappen
- Initieert een MPO waar nodig
- Coördineert het vaststellen van de verminderde belastbaarheid als volgt:
 - De leerling komt naar een spreekuur bij de schoolarts, waar zijn verminderde belastbaarheid vast wordt gesteld. Frequent (10 dagen of meer + XX aantal uren per week), langdurig verzuim of als het schooljaar daarvoor ook al sprake was van aanzienlijk verzuim is een reden om iemand te zien op het spreekuur.
 - De externe begeleiding meldt bij de mentor of ondersteuningscoördinator wanneer er sprake is van verminderde belastbaarheid van de leerling
 - Het IOT neemt contact op met de externe begeleiding voor informatie betreffende de belastbaarheid en de ondersteuningsbehoefte.
 - Wanneer er sprake is van verminderde belastbaarheid stelt de ondersteuningscoördinator in overleg met de teamleider een plan op voor een aangepast onderwijsaanbod.

Als de problematiek blijft bestaan en de basisondersteuning overstijgt, dan wordt door het interne ondersteuningsteam gekeken wat nodig is en of een OPP moet worden opgesteld.

School: Montessori Lyceum			Uitwerking voor verschillende arrangementen				
Actuele situatie	leerling	Groep/ Klas	Docenten	Mentor	Mentor +	Intern ondersteuningsteam	Ouders
Aandacht en tijd	Op de hoogte van de gemaakte afspraken en staat er ook achter. Zorgt dat de afspraken worden nagekomen en informeert zijn persoonlijke mentor tijdig in het geval van de wijzigingen	Indien nodig en/of gewenst op de hoogte	Op de hoogte van de afspraken Stelt aangepast les/huiswerk programma op Maakt aangepaste toetsen Stemt af met de persoonlijke mentor ½ uur per week Werkt volgens de afspraken die rondom de leerling gemaakt zijn (OPP, handelingswijzer)	Voert gesprekken met leerling en ouders. 4 a5 keer per jaar Stelt een aangepast les/toetsprogramma samen. Zorgt voor informatie naar de docenten en evt. naar de groep Overleg met intern ondersteuningsteam	Laagdrempelige, flexibele opvang in prikkelarme, beschermde ruimte op school gedurende de lessen Coachingsgesprek met de leerling, gemiddeld 1 uur per week Stemt af met IOT wat per leerling nodig is Voert MPO	Leerling is besproken en wordt gevolgd Verminderde belastbaarheid is vastgesteld De orthopedagoog ondersteunt de supermentor met: - De coaching van de leerling - Het samenstellen, uitvoeren en monitoren van een OPP -overleg ouders en andere disciplines Werkt samen met de teamleiders i.v.m. aangepaste programma's	Contact met de mentor en supermentor Op de hoogte van gemaakte afspraken Staan achter gemaakte afspraken Ondersteunende rol
Specifieke deskundigheid			Volgt de interne informatiebijeenkomsten waar de aandachtspunten van desbetreffende leerlingen besproken worden	Heeft ervaring en kennis om de leerling met deze problematiek in de basisondersteuning te ondersteunen	Heeft ervaring en kennis om de leerling met deze problematiek in de extra ondersteuning te ondersteunen Volgt na/bijbscholing ivm de ondersteuning	Heeft ervaring en kennis om de mentor te kunnen ondersteunen Inzet onderwijsassistent Orthopedagoog: Opstellen en ondertekenen integratief beeld Toelaatbaarheidsverklaring (TLV) bij overstap VO-VSO Diagnostiek Voorlichting/psycho-educatie na/bijbscholing	Informatie verstrekken Specifieke kennis mbt de leerling delen
Methoden, materialen en faciliteiten			Maakt aangepaste toetsen en een aangepast programma	Zorgt voor de aangepaste materialen	Schrijft OPP samen met orthopedagoog.	Is eindverantwoordelijk voor het OPP.	
Inrichting schoolgebouw			Zorgt voor de aangepaste materialen	Zorgt voor de aangepaste materialen	Laagdrempelige, flexibele opvang in prikkelarme ruimte	Laagdrempelige, flexibele opvang in prikkelarme, beschermde ruimte op school gedurende de les	

Samenwerking ketenpartners						Contact en afstemming Contact ECT Multi-disciplinair overleg, contact leerplichtambtenaar	Toestemming externe hulpverlening
-----------------------------------	--	--	--	--	--	--	--------------------------------------

School: Praedinius Gymnasium	Arrangement voor leerlingen die onderpresteren en motivatieproblemen hebben Leerlingen, die vastlopen door gebrek aan motivatie, en onderpresteren. Dit komt tot uitdrukking in dalende cijfers en soms zelfs tot een significante kans op uitstroom. Het gaat om cognitief sterke leerlingen, die onvoldoende routines en strategieën hebben ontwikkeld, en die binnen het reguliere mentoraat onvoldoende ondersteuning kunnen krijgen.					
Actuele situatie	Leerling	Groep	Docent	Mentor	Zorgteam	Ouders
Aandacht en tijd	Tijd zie docent, mentor en zorgteam.	Leerlingen uit klas 3 en 4	Extra individuele instructie. Overleg met mentor/IBAT/jaarlaagondersteuner 70 u p/j	Contact met leerling, ouders, docenten en jaarlaagondersteuner Monitoren voortgang leerling en OPP; persoonlijk mentor (buiten reguliere mentoraat); hoogbegeefdhedsmmentor 40 u p/j	8 bijeenkomsten per groep, 2x per jaar Contact met leerling, ouders, docenten en mentor. Overleg IBAT. 50 u p/j	School proactief op de hoogte stellen. Overleg docent/mentor/jaarlaagondersteuner/IBAT Tijd zie docent, mentor en zorgteam.
Specifieke deskundigheid					Kennis van methode TOPSMART	Ouderbegeleiding (instructeren)
Methoden/materialen & faciliteiten					Speciale methode TOPSMART	
Inrichting schoolgebouw					Aparte ruimte voor bijeenkomsten	
Samenwerking ketenpartners					Contact met LPA	

School: Praedinius Gymnasium	Arrangement voor leerlingen met sociale-emotionele problematiek (sociale flexibiliteit & internaliserende problematiek). Leerlingen die vanwege hoogbegaafdheid, en hun kritische houding kwetsbaarder zijn in het leven en gebeurtenissen eerder als crisis ervaren. Leerlingen, die minder goed kunnen schakelen en moeite hebben met hun gedrag in sociale situaties. Leerlingen, die moeite hebben in het omgaan met tegenslag. Op de basisschool zijn er met weinig inspanning en ontwikkeling van leerstrategieën goede cijfers behaald. De overstap naar het gymnasium en de veelheid aan vakken kan gepaard gaan met teleurstellingen en het bijstellen van verwachtingen. Leerlingen, die zwart/wit denken en uitgaan van statische hoge cognitie.					
Actuele situatie	leerling	groep	Docent	Mentor	Zorgteam	ouders
Aandacht en tijd		Buddy	Extra individuele instructie aan leerling (leerstrategieën) en handvatten geven (sociaal emotioneel) 70 u p/j	Contact met leerling/ouders/jaarcoördinator en hulpverlening, monitoren van voortgang van leerling/OPP 40 u p/j	Individuele voortgangsgesprekken waarbij aan docenten van OPP gewerkt wordt. 20u p/j	School proactief op de hoogte stellen. Deelname aan (mail)overleg met mentor, docenten, IBAT en hulpverlening.
Specifieke deskundigheid			Scholing wordt concreet vertaald naar handvatten voor mentor en docenten	Scholing wordt concreet vertaald naar handvatten voor mentor en docenten	Scholing rondom specifieke problematiek (ASS/internaliserende problematiek)	
Samenwerking ketenpartners	1 op 1 begeleiding voor uitleg van leerstrategieën en omgaan met somberheid		Instructie voor docenten hoe taken en proefwerken overzichtelijker en eenduidiger te maken en begeleiden van growth mindset			

School: Praedinius Gymnasium	Arrangement voor leerlingen die extra ondersteuning nodig hebben op bij het plannen en organiseren en aanleren van studievaardigheden en leerstrategieën. Cognitief sterke leerlingen, die ADHD of een stoornis uit het autistisch spectrum hebben, hebben vaak extra ondersteuning nodig bij het de organisatie van het werk op school, en het aanleren van studievaardigheden en leerstrategieën. Doordat deze leerlingen cognitief zo sterk zijn, hebben ze de basisschool met beperkte inzet van leerstrategieën en studievaardigheden doorlopen. Deze problematiek speelt schoolbreed, maar extra risicomomenten zijn in klas 1, 3 en 4.					
Actuele situatie	Leerling	Groep	Docent	Mentor	Zorgteam jaarlaagondersteuner / IBAT	Ouders

Aandacht en tijd	Tijd zie docent, mentor en zorgteam.		Extra individuele instructie. Overleg met mentor/IBAT/jaarlaagondersteuner 70 u p/j	Contact met leerling, ouders, docenten en jaarlaagondersteuner Monitoren voortgang leerling en OPP. 40 u p/j	Contact met leerling, ouders, docenten en jaarlaagondersteuner Monitoren voortgang leerling en OPP. 20u p/j	School proactief op de hoogte stellen. Overleg docent/mentor/jaarlaagondersteuner/IBAT Tijd zie docent, mentor en zorgteam.
Specifieke deskundigheid			De leerling concrete vaardigheden aanleren in de klas	Specifieke deskundigheid rondom executieve functies	Specifieke deskundigheid rondom executieve functies	Ouderbegeleiding (instructies)
Inrichting schoolgebouw				Aparte ruimte voor bijeenkomsten	Aparte ruimte voor bijeenkomsten	
Samenwerking ketenpartners			Instructie door ketenpartners		Contact met ketenpartners	

School: Willem Lodewijk Gymnasium. Uitgewerkte arrangementen voor: Hoogbegaafdheid al dan niet in combinatie met onderpresteren, Hoge intelligentie en sensitiviteit, Perfectionisme, Hoge intelligentie in combinatie met sociaal-emotionele en/of gedragsproblematiek, Zeer jonge leeftijd, Verminderde belastbaarheid en/of (potentieel) thuiszitten.

Verschillende arrangementen zijn uitgewerkt. In verband met de hoeveelheid tekst in dit document hieronder een voorbeeld:

Arrangement 2: De cognitief hoogfunctionerende en/of een zeer jonge leerling

Doordat deze leerlingen cognitief zo sterk zijn, hebben ze de basisschool met beperkte inzet van leerstrategieën en studievaardigheden kunnen doorlopen. Daarnaast kunnen er moeilijkheden zijn in de aansluiting met klasgenoten door het verschil in ontwikkeling op cognitief, sociaal, emotioneel en lichamelijk gebied. Op het gymnasium kan extra ondersteuning nodig zijn voor het plannen, de studie-/leervaardigheden & het emotionele en sociale functioneren.

De route van de basisondersteuning en intensivering:

De jaarlaagcoördinator:

- Zorgt vanuit een "warme" overdracht van de basisschool voor een algemeen beeld van de leerling en vraagt het OPP op bij de basisschool
- Bespreekt de leerling en de verwachte ondersteuningsbehoefte in de toelatingscommissie
- Brengt het interne ondersteuningsteam via de ondersteuningscoördinator op de hoogte van de ondersteuningsbehoefte van de leerling
- Voert een intakegesprek met ouders en iemand van het IOT waarin een beeld geschetst wordt van de verwachte ondersteuningsbehoefte. Dit geldt voor alle nieuwe instromers: tussentijdse en klas 1. Voor brugklassers worden deze gesprekken voor de zomervakantie gevoerd zodat het nieuwe schooljaar met de gepaste ondersteuning kan starten (proactief)
- Licht de mentor en de docenten in over de ondersteuningsbehoefte van de leerling
- Krijgt gedurende het schooljaar indien nodig informatie van de docenten over het gedrag en sociaal-emotionele functioneren van de leerling

- Bespreekt de informatie tijdens de rapportvergadering die de jaarlaagcoördinator voorziet

Intern ondersteuningsteam:

- Frit de aandachtspunten en risico's van deze doelgroep leerlingen op aan het begin van het schooljaar tijdens de APV
- Ondersteunt de mentor bij de intensivering van de begeleiding
- Bespreekt de leerling in het intern ondersteuningsoverleg en soms ook in het ZAT voor advies en afstemming over de vervolgstappen
- Is aanwezig bij de rapportvergaderingen

Mentor van de klas:

- Besteedt tijdens de reguliere mentorlessen in klas 1 aandacht aan de planning, studie-/leervaardigheden en sociale contacten
- Houdt regelmatig contact met zijn mentorleerling en volgt de ontwikkeling
- Herkent signalen van de hoogfunctionerende leerling en of zeer jonge leerling die grote moeite heeft met plannen, huiswerk maken, samenwerken en dergelijke
- Krijgt informatie van de vakdocenten over zijn mentorleerling
- Bespreekt de eigen signalen en/of de signalen vanuit de tussenrapportage van de docenten met ouders
- Geeft informatie/zorgen van de ouders van de leerlingen door aan de ondersteuningscoördinator/leerlingbegeleider en indien nodig aan de jaarlaagcoördinator
- Houdt maximaal 5 individuele gesprekken met de leerling en maximaal 3 gesprekken met de ouders
- Zet de steunles, een tutor en/of het studiecentrum in voor de leerlingen die dit nodig hebben
- Nominert leerlingen voor de groepsgewijze SOVA training die in klas 1 wordt gegeven
- Nominert leerlingen voor de groepsgewijze faalangstreductietraining die in klas 2 wordt gegeven
- Brengt met ouders in kaart welke ondersteuning er thuis kan en wordt geboden
- Bespreekt met ouders en daarna met het interne ondersteuningsteam of een arrangement nodig is
- Zorgt voor een "warme" overdracht naar de mentor van klas 2 of 3

Wanneer de problematiek blijft bestaan, wordt door het intern ondersteuningsteam gekeken wat nodig is en of een groepsarrangement kan worden aangevraagd. Het groepsarrangement is voor klas 1 en 2 en bestaat uit maximaal 6 leerlingen. De groepstrainer zorgt voor de organisatie en de uitvoering van het arrangement. Het arrangement kan worden uitgevoerd op twee

momenten in het schooljaar: na de herfstvakantie tot en met februari & begin februari tot en met mei. Het arrangement wordt vanaf schooljaar 2017-2018 uitgebreid naar de midden- en bovenbouw.

Wat is er nodig?	LEERLING	GROEP	DOCENT	GROEPSTRAINER	ONDERWIJS-ASSISTENT	INTERN ONDERSTEUNINGSTEAM	OUDERS
<p>Aandacht en tijd</p>	<p>Op de hoogte van de gemaakte afspraken en staat er ook achter</p> <p>Zorgt dat de afspraken worden nagekomen en informeert zijn mentor tijdig in het geval van wijzigingen</p> <p>Houdt contact met zijn docenten, stelt vragen zowel over de stof als de organisatie/uitvoering van zijn programma</p> <p>Neemt actief deel aan de bijeenkomsten, volgt instructies, maakt opdrachten en huiswerk</p>	<p>Op de hoogte gebracht door de mentor van de klas</p>	<p>Op de hoogte en houdt er rekening mee:</p> <ul style="list-style-type: none"> -In de voorbereiding en bij de organisatie van de lessen en het huiswerk -Bij het samenstelling van groepsopdrachten <p>Zorgt voor extra individuele instructie</p>	<p>Geeft 2x de training van 10 bijeenkomsten in een schooljaar</p> <p>Training/begeleiding op basis van de doelen van de leerlingen</p> <p>Zorgt voor informatie naar de docenten en evt. naar de groep</p> <p>Informeert via de mentor ouders over: de organisatie van de bijeenkomsten en wanneer nodig rechtstreeks met ouders de afspraken en evt. Huiswerk</p> <p>Evalueert de bevindingen en koppelt deze terug naar de mentor en jaarlaagcoördinator, zodat het in de rapportvergadering mee kan worden genomen.</p> <p>Overleg met intern ondersteuningsteam</p> <p>Maakt een opzet van de training samen met de orthopedagoog</p>	<p>Ondersteunt de leerling in het studiecetrum+ met het maken en uitvoeren van de planning</p> <p>Kan de leerling ondersteunen in de uitvoering en het oefenen van leerstrategieën als:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het leren van woordjes - Maken van een samenvatting <p>Controleert en evalueert met de leerling hoe het gaat</p> <p>Koppelt bevindingen terug naar het IOT en/of de groepstrainer</p>	<p>De leerling is besproken</p> <p>Er zijn afspraken gemaakt over de ondersteuning en zet waar nodig de onderwijsassistent in</p> <p>Monitoren vooruitgang leerling via rapportvergadering en interne ondersteuningsoverleg</p> <p>Orthopedagoog ondersteunt opzet van de training middels een groeps OPP</p>	<p>Contact met de groepstrainer</p> <p>Op de hoogte van gemaakte afspraken</p> <p>Staan achter gemaakte afspraken</p> <p>Ondersteunende rol</p>

Bijlage 5. Criterium 5 - Haalbaarheid en duurzaamheid – SwV VO Groningen Stad

Risico analyse

Risico	Mogelijk effect	maatregelen	verantwoordelijkheid
Door de relatief korte voorbereidingstijd nog veel onderzoek nodig naar reeds beschikbare deskundigheid, ervaring en specifieke expertise rondom hoogbegaafdheid op de scholen en bij andere partners. Ook is de behoefte van scholen, ouders en leerlingen nog niet helder. Daardoor de geplande activiteiten nog variabel.	Ontwikkelbehoefte en scholingsbehoefte anders dan vooraf ingeschat. Een kans is juist dat er meer ervaring, deskundigheid en expertise op de scholen en in de regio is dan gedacht.	<ul style="list-style-type: none"> - Voldoende tijd nemen voor onderzoek: faciliteren en inplannen in het activiteitenkader van het project. - Beheersbaar houden door behoeftes en activiteiten te relateren aan de vooraf vastgestelde kaders: <ul style="list-style-type: none"> o <i>Deskundigheidsbevordering en professionalisering</i> o <i>Versterken bestaande arrangementen</i> o <i>Maatwerkvoorzieningen</i> o <i>Samenwerken met de regio</i> 	Projectgroep/kartrekkers
Te weinig betrokkenheid en actieve participatie van partners binnen het Samenwerkingsverband. Hoe hou je iedereen scherp en betrokken? Hoe zorg je ervoor dat alle relevante partners een rol spelen?	Niet alle mogelijke partners/scholen voelen zich actief betrokken waardoor specifieke kennis bij deze partners niet breed gedeeld wordt of leerlingen en/of docenten op deze scholen niet profiteren van het binnen het project ontwikkelde aanbod.	<ul style="list-style-type: none"> - Inzet en gebruik van de beschikbare contacten van het Expertise en Consultatieteam (ECT-ers) met alle partners in het veld. - In het voortraject voldoende bekend maken van de doelen en opbrengsten van het project. O.a. op de startup bijeenkomst op 28 maart. - gedegen onderzoek doen naar knelpunten en behoeften voor een effectieve aansluiting - regelmatig bijeenkomsten voor betrokkenen: relevant op thema en doelgroep. Er moet iets "te halen zijn". - Op de agenda zetten bij advies- en themaraden met rectoren en directeuren 	<ul style="list-style-type: none"> - projectgroep/kartrekkers - Expertise en Consultatieteam van het Samenwerkingsverband - Directie Samenwerkingsverband - teamleiders/rectoren van de scholen
Te weinig betrokkenheid bij scholen waar weinig tot geen hoogbegaafde leerlingen bekend zijn (VMBO, VSO)	Doordat scholen een inschatting maken dat er geen hoogbegaafde leerlingen op hun school zijn haken ze niet aan bij de kennisdeling	<ul style="list-style-type: none"> - Steeds alle scholen betrekken bij de plannen, beschikbare kennis en expertise. Ook als scholen niet actief participeren. - Scholing alle ondersteuning coördinatoren - Alertheid op problematiek bij leerlingen op VMBO en VSO scholen bij de ECT-ers 	<ul style="list-style-type: none"> - Projectgroep/kartrekkers - Ondersteuning coördinatoren van de VMBO en VSO scholen. - ECT-ers

<p>Het expertise centrum is geen “tastbaar gebouw”, hoe zorg je voor samenhang, contact en verband?</p>	<p>Dat aanbod en expertise binnen het samenwerkingsverband niet voldoende te vinden is.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Alle informatie bundelen en beschikbaar aanbod en netwerk inzichtelijk maken op een toegankelijke website, te vinden via centrale website Swv - Specifieke link naar subwebsite expertise hoogbegaafdheid breed delen en in de beginfase actief verspreiden. - Gedurende het project via een nieuwsbrief alle betrokkenen informeren. 	<ul style="list-style-type: none"> - Projectgroep/kartrekkers - Ondersteuning coördinatoren van de VMBO en VSO scholen. - ECT-ers
<p>Onvoldoende structurele middelen vrijgemaakt in SwV. Hoe borg je structureel geld voor het vervolg van het expertisecentrum en daaruit voortvloeiende activiteiten?</p>	<p>Geen geld meer om gezamenlijke interventies te continueren na de projectperiode.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Heldere analyse en onderzoek van de verschillende activiteiten t.a.v. kortdurende en langdurende activiteiten - Gedurende het project goed onderzoek doen naar gezamenlijke behoefte van scholen en besturen. Voldoende draagvlak creëren om vanuit besturen structurele financiering te generen. - Gedurende het project helder maken welke impulsen gegeven worden vanuit extra middelen gedurende het project en welke activiteiten een langdurige investering vraagt. - In de subsidieaanvraag (bijl. 1) is in grote lijnen aangegeven hoe we de activiteiten (voorlopig) willen gaan borgen: <ul style="list-style-type: none"> o Het genoemde basisaanbod valt vanaf 2023 wederom onder de basisondersteuning, dit is aan de scholen zelf. Hier kunnen ze de €35 per leerling voor gebruiken, die niet aan het samenwerkingsverband verantwoord hoeft te worden. o Ook de projectorganisatie vervalt als kostenpost. o Wat we wel overeind houden is het aanbod ‘dubbel bijzonder’, dit wordt bekostigd vanuit de door de school aangevraagde OPP’s bij het samenwerkingsverband (90%). o Daarnaast blijft het expertisecentrum in stand, dit wordt vanuit het samenwerkingsverband bekostigd (10%). 	<ul style="list-style-type: none"> - projectgroep/kartrekkers - Directie SwV - Betrokken besturen, scholen en partners.

Bijlage 6: begroting is als apart Excel document bijgevoegd.